

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних робіт
з дисципліни „Основи економіки транспорту”
для студентів напрямку навчання
1004 – «Транспортні технології»

2011

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний автомобільно-дорожній
університет

До видавництва й у світ дозволяю
Проректор

І.П.Гладкий

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних робіт
з дисципліни „Основи економіки транспорту”
для студентів напрямку навчання
1004 – «Транспортні технології»

Всі цитати, цифровий, фактичний
матеріал і бібліографічні відомості
перевірені, написані. Мій сторінок
відповідає стандартам

Затверджено
методичною радою
університету
протокол ___ від _____

Укладачі:

Горова К.О.

Кирчата І.М.

Відповідальний за випуск:

Дмитрієв І.А.

Харків, ХНАДУ, 2011

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний автомобільно-дорожній
університет

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних робіт
з дисципліни „Основи економіки транспорту”
для студентів напрямку навчання
1004 – «Транспортні технології»

Затверджено
методичною радою
університету
протокол № __ від _____

Харків, ХНАДУ, 2011

Укладачі:

**Горова К.О.,
Кирчата І.М.**

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни „Основи економіки транспорту ” – Харків: ХНАДУ, 2011. – 70 с. Укр. мов.

Методичні рекомендації присвячено виконанню практичних занять з дисципліни «Основи економіки транспорту». Докладно розглянуто методики калькулювання собівартості витрат на перевезення, аналізу витрат та собівартості, обліку витрат та планування фінансової звітності, розрахунку податку на прибуток і податку на додану вартість, що підлягають сплаті підприємством.

Вказівки призначені для студентів, що навчаються за напрямком 1004 – «Транспортні технології», викладачів, слухачів курсів перепідготовки та підвищення кваліфікації.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1. Аналіз залежності витрат від обсягу наданих послуг	7
2. Собівартість перевезень	10
3. Горизонтальний та вертикальний аналіз витрат на надання послуг	17
4. Аналіз структури собівартості послуг	22
5. Використання факторного аналізу для оцінки зміни обсягів наданих послуг	28
6. Оцінка впливу вартісного чинника на обсяг надання послуг	31
7. Аналіз обсягу наданих послуг в динаміці і за структурою	34
8. Формування та аналіз собівартості в процесі прогнозування отримання додаткового прибутку	36
9. Формування доходів, витрат і прибутку підприємства	40
10. Відображення витрат у фінансовій звітності	42
11. Нормування витрачання палива і мастильних матеріалів	45
12. Визначення витрат на автомобільні шини	51
13. Податкова накладна	55
14. Декларація з податку на додану вартість	58
15. Декларація з податку на прибуток підприємства	59
Додатки	63

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Основи економіки транспорту» відноситься до циклу нормативних дисциплін природничо-наукової та загальноекономічної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр з галузі знань 1004 «Транспортні технології» зі спеціальностей 6.100400 «Організація перевезень і управління на транспорті», 6.100400 «Організація і регулювання дорожнього руху», 6.100400 «Транспортні системи».

Метою викладання дисципліни є підготовка фахівця до виконання майбутніх функціональних обов'язків у сфері економіки транспорту, а саме організації обліку та аналізу витрат, формування собівартості продукції й визначення податку на додану вартість й податку на прибуток підприємства.

Предметом даної навчальної дисципліни є наукові принципи формування і обліку виробничих витрат на підприємствах транспорту, формування собівартості перевезень та транспортних послуг, а також оподаткування доходів і прибутку підприємств.

Згідно мети, основні завдання дисципліни полягають у формуванні знань, вмінь та уявлень згідно предмету дисципліни.

Після вивчення дисципліни майбутній фахівець повинен вміти:

- класифікувати витрати на надання послуг та виконання робіт;
- аналізувати валові витрати на надання послуг та виконання робіт;
- складати кошторис витрат на обсяг транспортних послуг в залежності від виду транспорту, підприємства та наданих послуг;
- розраховувати повну собівартість перевезень та надання супутніх транспортних послуг;
- проводити аналіз собівартості послуг та визначати резерви її зниження;
- використовуючи результати діяльності підприємства, за нормативними методиками і інструкціями заповнити документи щодо обліку витрат за видами послуг, що надаються;
- використовуючи результати діяльності підприємства, за нормативними методиками і інструкціями заповнити

документи щодо обліку витрат на виконання робіт за видами транспорту;

- використовуючи результати діяльності підприємства, за нормативними методиками і інструкціями заповнити податкову накладну, реєстр отриманих та виданих податкових накладних; декларацію про податок на додану вартість;
- використовуючи результати діяльності підприємства, за нормативними методиками і інструкціями, в умовах відповідного до структури підприємства підрозділу вести облік валових доходів, прибутку підприємства і валових витрат від всіх видів діяльності;
- скласти декларацію про прибуток підприємства.

У подальшому, отримані знання з дисципліни, будуть використані при вивченні фахових дисциплін: основи підприємництва, основи маркетингу, економіка транспорту.

Формування рівня вмінь здійснюється з опорою на раніш отримані знання шляхом проведення практичних занять, відпрацьовуються рішення типових задач, видаються індивідуальні завдання для самостійної роботи.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1

Аналіз залежності витрат від обсягу наданих послуг

Витрати виробництва – це грошове вираження витрат виробничих факторів (капітал, труд, природні ресурси), що необхідні для здійснення підприємством своєї виробничої і комерційної діяльності.

По відношенню до обсягу виробництва продукції (надання послуг) витрати поділяються на змінні й постійні. В роботі автотранспортного підприємства (АТП) під обсягом виробництва прийнято розуміти загальний пробіг, оскільки транспортна продукція безпосередньо пов'язана з пробігом.

Змінні витрати (Ззм) - це витрати, загальна величина яких на даний період часу знаходиться в безпосередній залежності від обсягу виробництва і реалізації (залежать від зміни загального пробігу). **Під постійними витратами (Зпост)** розуміють такі витрати, сума яких в даний період часу не залежить безпосередньо від обсягу і структури виробництва і реалізації, тобто не залежить від загального пробігу.

Сума постійних і змінних витрат складає **валові витрати** підприємства (собівартість продукції). Із збільшенням обсягу виробництва і реалізації продукції валові витрати на одиницю продукції знижуються за рахунок зниження постійних витрат.

Залежність між постійними і змінними витратами можна представити наступним чином:

$$Y = a + bx,$$

Y - загальна сума витрат;

a – абсолютна сума постійних витрат;

b – змінні витрати на одиницю продукції;

x – обсяг виробництва продукції (надання послуг).

Поділ витрат на постійні й змінні лежить в основі методу, який широко поширений в економіці, - побудова графіка критичного обсягу виробництва або графіка беззбитковості. За допомогою аналізу беззбитковості можна не тільки розрахувати критичний обсяг виробництва, але і обсяг, при якому може бути отриманий запланований (цільовий) прибуток. При побудові графіка

беззбитковості передбачається, що не відбувається змін цін на сировину і продукцію за період, на який здійснюється планування; постійні витрати вважаються незмінними в обмеженому діапазоні обсягу продажів; змінні витрати на одиницю продукції не змінюються при зміні обсягу продажів; продажі здійснюються достатньо рівномірно.

Точка беззбитковості визначає яким повинен бути обсяг продажів для того, щоб підприємство працювало беззбитково, могло покрити всі свої витрати, не отримуючи при цьому прибуток.

Точка беззбитковості має велике значення в питанні життєстійкості компанії та її платоспроможності. Так, ступінь перевищення обсягів продажів над точкою беззбитковості визначає запас фінансової стійкості підприємства.

Формула розрахунку точки беззбитковості в натуральному виразі (у штуках продукції або товару) має наступний вигляд:

$$Tb_n = Z_{пост} / (Ц_{од} - Z_{зм}^{од}), \quad (1.1)$$

Формула розрахунку точки беззбитковості в вартістному виразі:

$$Tb_{вар} = BP * Z_{пост} / (BP - Z_{зм}), \quad (1.2)$$

В свою чергу виручка (BP) розраховується наступним чином:

$$BP = Ц_{од} * Q, \quad (1.3)$$

Прибуток від надання послуг:

$$ПР = BP - S = BP - (Z_{пост} + Z_{зм}), \quad (1.4)$$

Завдання 1. Використовуючи вихідні дані наведені в табл.1 необхідно:

провести аналіз залежності витрат (загальних і одиничних) від обсягу послуг, що надаються;

визначити точку беззбитковості в натуральному й вартістному виразі;

графічно зобразити залежність загальних і одиничних витрат від зміни обсягу послуг, що надаються;
графічно зобразити точку беззбитковості.

Таблиця 1 – Аналіз залежності витрат від обсягу послуг

варіант	Обсяг послуг, Q, т-км.	Ціна од. транспортної послуги (Цод), грн	Собівартість послуг, грн		Собівартість од. транспортної послуги, грн			Виручка (ВР), грн	Прибуток (ПР), грн	
			всього	в т.ч.		всього	в т.ч.			
				з _{пост}	з _{зм}		з ^{од} _{пост}			з ^{од} _{зм}
1,3	1000	1,1	1640	650						
	3000	1,1								
	5000	1,1								
	7000	1,1								
	8500	1,1								
2,4	1500	1,5	2000	975						
	2200	1,5								
	3200	1,5								
	4200	1,5								
	5800	1,5								
5,7	1800	1,5	2000	1170						
	2300	1,5								
	2900	1,5								
	3800	1,5								
	4500	1,5								
6,8	1000	1,8	1500	650						
	1300	1,8								
	2000	1,8								
	2400	1,8								
	2700	1,8								
0,9	1500	1,5	2000	975						
	1800	1,5								
	2700	1,5								
	3100	1,5								
	4000	1,5								

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2

Собівартість перевезень

Завдання. За вихідними даними (табл. 2.1) визначити суму витрат на перевезення і скласти калькуляцію собівартості одиниці транспортної роботи (табл. 2.2).

Вказівки до виконання

Собівартість продукції — це виражені в грошовій формі витрати на споживані під час виготовлення продукції засоби виробництва, оплату праці робітників, послуги інших підприємств, витрати на реалізації продукції, а також витрати на управління й обслуговування виробництва.

1) Витрати на оплату праці.

1.1 Заробітна плата водіїв.

Фонд основної заробітної плати водіїв вантажних автомобілів визначається за формулою:

$$ЗП_{осн.в} = (C_m \cdot Q + C_{ткм} \cdot P) \cdot K_{доп}, \quad (2.1)$$

де Q - об'єм перевезень вантажів, тис. т;

P - оборот вантажів (виконана транспортна робота), тис. ткм;

$C_t, C_{ткм}$ - відрядні розцінки за 1 т перевезеного вантажу і 1 ткм транспортної роботи;

$K_{доп}$ - коефіцієнт, який враховує надбавки та доплати водіїв

Відрядна розцінка за 1т перевезеного вантажу визначається за формулою:

$$C_m = C_{год} \cdot N_{час.т} \cdot K, \quad (2.2)$$

де $C_{год}$ - встановлена годинна тарифна ставка для оплати праці водіїв, грн.;

$N_{час.т}$ - норми часу простою автомобіля під навантаженням і розвантаженням 1т вантажу, год.;

Таблиця 2.1 – Вихідні дані

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Обсяг перевезень вантажів, тис.т	1755	1860	1345	1546	1754	1325	1354	1659	1543	1265
Оборот вантажів, тис.ткм	10930	12467	12578	9854	11438	13762	11096	12759	11452	13472
Доплати водіям, %	15	11	12	15	14	11	10	13	16	12
Годинна тарифна ставка для оплати праці водіїв, грн.	15,7	16,7	13,5	12,7	14,8	14,7	13,6	12,4	11,2	17,9
Норма простою під навантаженням і розвантаженням на 1т, хв.	15,2	16,1	17,3	13,5	13,7	14,3	15,8	16,7	14,7	12,5
Клас вантажу	I	II	I	III	I	II	I	III	II	II
Номінальна вантажопідйомність, т	2,6	8	3,5	4,5	6	2,7	5	5,4	6,4	3,2
Умови перевезень	місто	за містом, дороги I групи	за містом, дороги II групи	місто	за містом, дороги I групи	місто	місто	за містом, дороги I групи	за містом, дороги II групи	місто
Коефіцієнт використання пробігу	0,5	0,75	0,6	0,8	0,5	0,7	0,9	0,5	0,6	0,8
Норма витрат на заробітну плату ремонтних робітників на 1000 км пробігу, грн.	25	27	23	26	29	30	32	25	34	45
Пробіг, тис. км	2432	3278	2365	2234	2543	2675	2483	2574	2498	2543
Заробітна плата інших категорій працюючих, %	30	25	28	32	27	28	30	32	26	25
Ціна палива, грн.	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
Лінійна норма витрат палива на пробіг автомобіля, л на 100 км	24,5	25,8	30,5	25,6	25,8	43,2	45,7	32,1	48,9	33,4
Норми витрат мастильних матеріалів, л на 100 л палива										

Продовження табл. 2.1

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
моторні оливи	2,2	2,1	2	2,4	2,5	2,4	2,1	2,4	2,3	2,3
трансмісійні оливи	0,25	0,2	0,22	0,21	0,24	0,27	0,25	0,24	0,33	0,2
спеціальні оливи	0,1	0,11	0,12	0,12	0,14	0,14	0,2	0,15	0,14	0,13
пластичні мастила	0,25	0,2	0,25	0,23	0,22	0,21	0,24	0,26	0,26	0,25
Ціна мастильних матеріалів										
моторні оливи	13	10	15	18	12	13	11	14	15	16
трансмісійні оливи	25	20	22	27	30	32	27	28	22	23
спеціальні оливи	16	15	14	20	21	23	27	28	15	12
пластичні мастила	9	8	9	10	11	13	14	16	12	13
ціна гасу	10	10	9	8	8	7	11	13	12	11
Кількість автомобілів	180	190	220	200	175	176	187	190	200	210
Норма витрат на відновлення спрацювання і на ремонт автомобільних шин на 1000 км пробігу, грн.	10,76	11,2	15,4	10,1	9,6	12,4	15,6	13,5	14,8	12,3
Норма на технічне обслуговування і ремонт рухомого складу, грн. на 1000 км пробігу	55	60	75	50	45	60	90	54	53	62
Початкова балансова вартість автомобіля, грн.	35000	50000	42000	37000	43000	43000	37000	42000	29000	32000

К - поправочний коефіцієнт залежно від класу вантажу:

I класу $K = 1$;

II класу $K = 1,25$;

III класу $K = 1,66$;

IV класу $K = 2$.

Відрядна розцінка за 1ткм транспортної роботи визначається за формулою:

$$C_m = C_{год} \cdot H_{часткм}, \quad (2.3)$$

де $H_{час.ткм}$ - норма часу на виконання 1 ткм транспортної роботи.

Норма часу на виконання 1ткм транспортної роботи визначається за формулою:

$$H_{час.ткм} = \frac{1}{V_{розр} \cdot q_n \cdot \beta}, \quad (2.4)$$

де $V_{розр}$ - розрахункова норма (швидкість) пробігу автомобілю для відповідної групи доріг;

q_n - номінальна вантажопідйомність автомобілю, т;

β - коефіцієнт використання пробігу.

Розрахункові норма пробігу під час роботи автомобілів у місті встановлені незалежно від дорожнього покриття; для автомобілів вантажопідйомністю до 7 т - 25 км/год.; для автомобілів вантажопідйомністю 7 т і вище - 24 км/год. Під час роботи за містом розрахункова норма пробігу автомобілів дорогами I групи встановлена 49 км/год., II групи - 37 км/год., III групи - 28 км/год.

1.2 Заробітна плата ремонтних робітників.

Заробітна плата ремонтних робітників визначається за нормативом на 1000 км пробігу:

$$ЗП_{рем} = L \cdot H_{рем}, \quad (2.5)$$

де L - пробіг, тис. км;

$H_{рем}$ - норма витрат на заробітну плату ремонтних робітників на 1000 км пробігу, грн.

1.3 Заробітна плата інших категорій працюючих.

Витрати на заробітну плату інших категорій працюючих визначаються як певний відсоток від витрат на заробітну плату водіїв.

2) Відрахування на соціальні заходи

До складу елемента «Відрахування на соціальні заходи» входять:

- відрахування на обов'язкове державне пенсійне страхування (33,2% від витрат на заробітну плату);

- відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності і витратами, зумовленими народженням і вихованням (1,5%);

- відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття (1,3%);

- відрахування на обов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричиняють втрату працездатності (1,2%);

3) Витрати на паливно-мастильні матеріали

Витрати палива в визначаються за формулою:

$$Q_n = 0,01 \cdot (H_s \cdot L + H_w \cdot P), \quad (2.6)$$

де H_s - лінійна норма витрат палива на пробіг автомобіля, л на 100 км;

H_w - норма витрат палива на виконання транспортної роботи (враховує додаткові витрати палива при русі автомобіля з вантажем) - 2 л на 100 ткм.

Витрати мастильних матеріалів (моторні оливи, трансмісійні оливи, спеціальні оливи, пластичні мастила) визначаються згідно нормативу їх витрачання на 100 л палива:

$$Q_m = \frac{H_m \cdot Q_g}{100} \quad (2.7)$$

де H_m - норматив витрачання мастильних матеріалів, л на 100 л палива.

Витрати на паливно-мастильні матеріали визначаються множенням витрат паливно-мастильних матеріалів в натуральному виразі на їх ціну.

Витрати гасу встановлюються в розмірі 0,5% від витрати палива у вагомому вираженні. Витрати інших матеріалів приймається в розмірі 100 грн. на кожний ходовий автомобіль на рік.

4) Витрати на відновлення зносу і на ремонт автомобільних шин визначаються за формулою:

$$B_{ш} = \frac{H_{ш} \cdot n_k \cdot L}{1000}, \quad (2.8)$$

де $H_{ш}$ - норма витрат на відновлення спрацювання і на ремонт автомобільних шин на 1000 км пробігу, грн.;

n_k - кількість коліс на автомобілі (без запасного), од. (6 коліс).

5) Витрати на технічне обслуговування і ремонт рухомого складу включають витрати на запасні частини і матеріали і визначаються за відповідними нормами на 1000 км пробігу.

6) Амортизаційні відрахування по рухомому складу на підставі діючих норм амортизаційних відрахувань визначаються в розмірі 10% від початкової балансової вартості рухомого складу.

7) Інші витрати, до складу яких входять загальногосподарські (накладні) витрати, адміністративні витрати, витрати на збут та інші непрямі витрати становлять 25% від суми всіх попередніх статей витрат.

8) Загальна сума витрат на перевезення визначається за формулою:

$$B = B_{оп} + B_{сз} + B_{пмм} + B_{ш} + B_{то} + A + B_{ін}, \quad (2.9)$$

де $B_{оп}$ - витрати на оплату праці, грн.;

$B_{сз}$ - витрати на соціальні заходи, грн.;

$B_{пмм}$ - витрати на паливно-мастильні матеріали, грн.;

$B_{ш}$ - витрати на відновлення зносу і на ремонт автомобільних шин, грн.;

$B_{то}$ - витрати на технічне обслуговування і ремонт рухомого складу, грн.;

A - амортизаційні відрахування по рухомому складу, грн;

$V_{ін}$ - інші витрати, грн.

9) Собівартість одиниці транспортної роботи визначається за формулою:

$$C = \frac{B}{P}, \quad (2.10)$$

10) Калькуляція собівартості вантажних перевезень складається у вигляді табл. 2.2

Таблиця 2.2 - Калькуляція собівартості вантажних перевезень

№	Статті витрат	Сума, грн.	Витрати на 1 ткм
1	витрати на оплату праці		
2	витрати на соціальні заходи		
3	витрати на паливно-мастильні матеріали		
4	витрати на відновлення зносу і на ремонт автомобільних шин		
5	витрати на технічне обслуговування і ремонт рухомого складу		
6	амортизаційні відрахування по рухомому складу		
7	інші витрати		
Всього			

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3

Горизонтальний і вертикальний аналіз витрат на надання послуг

Аналіз витрат на надання послуг дозволяє визначити планову і фактичну структуру витрат, встановити, за рахунок яких статей витрат і на скільки змінилася собівартість перевезень, виявити резерви підприємства зі зниження собівартості перевезень, визначити шляхи їх мобілізації.

Все це дозволяє зробити горизонтальний та вертикальний аналіз витрат. Сутність *горизонтального аналізу* полягає в співставленні даних підприємства за два періоди в відносному та абсолютному вигляді.

Вертикальний аналіз дозволяє зробити висновки про структуру витрат та надає можливість проаналізувати динаміку цієї структури. Технологія вертикального аналізу полягає в тому, що загальну витрат підприємства приймають за сто відсотків, а кожен окрему представляють у вигляді відсоткової частки від прийнятого базового значення.

За даними табл. 3.1 провести аналіз витрат на надання транспортних послуг, результати представити у вигляді табл. 3.2:

- 1) аналіз плану витрат на перевезення.
- 2) аналіз планової і фактичної структури витрат;
- 3) аналіз абсолютних, відносних і допустимих відхилень витрат.

Вказівки до виконання

Першим етапом проведення аналізу витрат на надання послуг є співставлення звітних і планових даних та визначення структури витрат (табл. 3.2).

Виконання плану за статтею витрат (граф 4, табл. 3.2) розраховується за формулою:

$$B_{\%} = \frac{B_{\phi}}{B_{пл}} \cdot 100, \quad (3.1)$$

де B_{ϕ} , $B_{пл}$ – фактична і планова сума витрат, грн.

Таблиця 3.1 – Вихідні дані

Статті витрат	Варіант									
	1		2		3		4		5	
	План	Факт	План	Факт	План	Факт	План	Факт	План	Факт
Змінні витрати, тис. грн:										
Основна та додаткова заробітна плата водіїв	1418,2	1457,2	1322,2	1243	1456,3	1523,1	1324,5	1367,8	1232,1	1423,5
автомобільне паливо	1184,5	1262,5	1045,2	1213,2	1145,6	1243,9	1232,6	1321,2	1372,1	1389,7
мастильні та ін. експлуатаційні матеріали	43,2	46	43,8	45	34,6	37	45,1	43	44,9	47
знос та ремонт автомобільних шин	315,3	272,2	324,6	412,1	365,2	312,4	453,7	465,1	423,1	411,2
ТО і ПР автомобілів	609	646	610	625	614	602	618	657	689	790
Амортизація рухомого складу	704,5	774,6	702,1	776	765,1	723,8	721,4	751,2	716,1	765,9
Постійні витрати, тис. грн:										
Амортизація рухомого складу	234,3	312,1	254,1	321,4	265,1	314,7	213,4	326,8	260,8	276,5
інші витрати	1140,3	1354,1	1123,4	1326,4	1132,6	1373,2	1162,8	1376,3	1135,8	1387,3
Всього, тис.грн	6176,9	6666,8	5917,3	6424,5	6320,2	6696,7	6264,2	6817,2	6332,2	7020,6
Статті витрат	6		7		8		9		10	
	План	Факт	План	Факт	План	Факт	План	Факт	План	Факт
Змінні витрати, тис. грн:										
Основна та додаткова заробітна плата водіїв	1254,8	1321,5	1465,1	1478,4	1321,4	1211,5	1432,6	1565,1	1543,6	1565,8
Відрахування на соціальні заходи	466,8	491,6	545,0	550,0	491,6	450,7	532,9	582,2	574,2	582,5
автомобільне паливо	1438,6	1598,6	1545,8	1597,1	1658,4	1721,4	1823,1	1911,1	1543,7	1432,1
мастильні та ін. експлуатаційні матеріали	42,1	43	46,1	45	44,8	45,1	46,9	48	43,1	44
знос та ремонт автомобільних шин	454,7	470,1	312,1	215,4	312,1	324,6	312,1	345,7	403,2	367,5
ТО і ПР автомобілів	612	670	615	598	624	611	624	650	617	645
Амортизація рухомого складу, що нараховується залежно від пробігу	701,6	789,1	723,6	746,3	724,1	780,3	721,4	790,3	714,2	765,1
Постійні витрати, тис. грн:										
Амортизація рухомого складу	215,4	316,8	215,4	370,8	223,1	324,2	254,6	317,9	243,6	342,1
інші витрати	1143,2	1362,1	1354,1	1367,8	1138,9	1321,6	1123,6	1324,1	1125,7	1121,6
Всього, тис.грн	6329,2	7062,8	6822,2	6968,8	6538,4	6790,4	6871,2	7534,4	6808,3	6865,7

Таблиця 3.2 – Аналіз виконання плану витрат на перевезення

Статті витрат	Сума витрат, грн		Виконання плану, %	Структура витрат, %		
	План	Звіт		План	Звіт	Відхилення
Змінні витрати, тис. грн:						
Основна та додаткова заробітна плата водіїв						
автомобільне паливо						
відрахування на соціальні заходи						
мастильні та інші експлуатаційні матеріали						
знос та ремонт автомобільних шин						
технічне обслуговування і поточний ремонт автомобілів						
Амортизація рухомого складу, що нараховується залежно від пробігу						
Постійні витрати, тис. грн:						
Амортизація рухомого складу, що нараховується залежно від терміну служби						
інші витрати						
Всього, тис.грн						

Структура витрат (графи 5, 6, табл. 3.2) представляє собою відсоткове співвідношення статей витрат в їх загальному обсязі. Питома вага i -ї статті витрат визначається за формулою:

$$ПВ_i = \frac{B_i}{B} \cdot 100, \quad (3.2)$$

де B_i – сума витрат за i -ю статтею, грн.;

B – загальна сума витрат, грн..

За розрахунками табл. 3.2 необхідно зробити висновки щодо виконання плану витрат за окремими статтями, структури витрат, змін в структурі витрат.

Звітні дані не завжди дорівнюють плановим у зв'язку з деякими змінами, що відбулися за об'єктивними причинами (зміни складу і структури парку рухомого складу, середньої відстані перевезення вантажу, номенклатури і складу вантажообігу), тому перед тим, як співставляти звітні дані з плановими, планові показники перераховують по витратам на фактично виконаний обсяг транспортної продукції з урахуванням змін, що відбулися. Ці зміни враховує показник, що називається аналітичною сумою витрат.

Аналітична сума змінних витрат розраховується за формулою:

$$B_{зм. ан.} = B_{зм. од.пл.} \cdot L, \quad (3.3)$$

де $B_{зм. од. пл.}$ – планові змінні витрати на одиницю продукції, грн.

L – загальний пробіг, км.

З урахуванням того, що у звітному періоді структура парку рухомого складу підприємства суттєво не змінилася, аналітичну суму постійних витрат приймаємо на плановому рівні.

Результати розрахунків заносяться в табл. 2.3.

Абсолютні перевитрати (граф 5, табл. 3.3) розраховується за формулою:

$$\Delta_{абс} = B_{зв} - B_{пл}, \quad (3.4)$$

де $B_{зв}$, $B_{пл}$ – звітна та планова сума витрат, грн.

Відносні перевитрати (граф 7, табл. 3.3) розраховуються за формулою:

$$\Delta_{вілс} = B_{зв} - B_{ан}, \quad (3.5)$$

де $B_{ан}$ – аналітична сума витрат.

Допустимі перевитрати (граф 10, табл. 3.3) знаходяться за формулою:

$$\Delta_{доп} = B_{ан} - B_{пл} \quad (3.6)$$

Таблиця 3.3 – Аналіз абсолютних, відносних і допустимих відхилень витрат

Стаття витрат	Сума витрат, тис. грн			Відхилення (перевитрати або економія)					
	План	Звіт	Аналітична	$\Delta_{\text{абс}}$		$\Delta_{\text{відн}}$		$\Delta_{\text{доп}}$	
				тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Змінні витрати, тис. грн:									
Основна та додаткова заробітна плата водіїв									
автомобільне паливо									
відрахування на соціальні заходи									
мастильні та інші експлуатаційні матеріали									
знос та ремонт автомобільних шин									
технічне обслуговування і поточний ремонт автомобілів									
Амортизація рухомого складу, що нараховується залежно від пробігу									
Постійні витрати, тис. грн:									
Амортизація рухомого складу, що нараховується залежно від терміну служби									
інші витрати									
Всього, тис.грн									

Допустимі перевитрати показують максимально можливе зростання витрат підприємства.

За проведеними розрахунками необхідно визначити, чи було підвищення витрат виправданим, на яку суму підприємство має змогу підвищити ще свої витрати.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №4

Аналіз структури собівартості послуг

Завдання 1. Використовуючи вихідні дані табл. 4.1 необхідно визначити зменшення собівартості перевезень вантажів за рахунок відносного скорочення витрат по статті «Паливно-мастильні матеріали» в АТП.

Завдання 2. Використовуючи вихідні дані табл. 4.2 визначити зменшення собівартості перевезень у гривнях і відсотках та річну економію у таксомоторному АТП, яке встановило на автомобілях лічильники, що сприяло підвищенню попиту на перевезення та кращій організації праці.

Вказівки до виконання

Завдання 1. Зниження собівартості перевезень за рахунок відносного зменшення витрат за окремими статтями визначається за формулою:

$$\Delta S_i = \left(\frac{Ic_i}{Ip} - 1 \right) Yc_i, \quad (4.1)$$

де Ic_i - індекс зміни витрат за i -ю статтею витрат;

Ip - індекс зміни обсягу перевезень;

Yc_i - питомий вміст i -ї статті витрат у загальних витратах на перевезення в базовому періоді, %.

Завдання 2. Для розв'язання завдання необхідно визначити загальні витрати до і після встановлення на автомобілях лічильників, що містять витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи (37,2% від заробітної плати), загальні змінні та постійні витрати. Після чого визначити собівартість перевезення 1 км пробігу та її зменшення (збільшення) у вартісному та відсотковому виразі. Економія витрат визначається за формулою:

$$E = (B_0 - B_1)P_1, \quad (4.2)$$

де B_0 , B_1 - питомі витрати на одиницю продукції до і після впровадження заходу;

P_1 - обсяг робіт (продукції) після впровадження заходу, ткм, пас.-км, пл. км тощо.

Таблиця 4.1 - Вихідні дані для виконання завдання 1

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Витрати на паливно-мастильні матеріали, тис.грн.										
- у плановому році	937,9	1030,1	987,1	954,1	967,5	980,6	1100,3	905,4	945,3	950,3
- у попередньому році	912,5	998,4	945,3	945,8	930,1	966,7	1092,1	876,4	932,1	943,2
Вантажообіг, тис. ткм										
- у плановому році	93500	94560	92130	91245	95872	96734	91230	90874	92371	92354
- у попередньому році	87380	89847	87540	89540	87231	89785	90323	85637	87590	88764
Загальна сума витрат у попередньому році, тис.грн.	5876,8	6045,1	5780,1	5835,4	5539,7	6098,1	5467,2	5786,9	5587,4	5342,1

Таблиця 4.2 - Вихідні дані для виконання завдання 2

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Середній платний пробіг автомобілів-таксі за рік, тис. км										
- до встановлення лічильника	3225	3124	3245	3042	3126	3147	3243	3226	3256	3198
- після встановлення лічильника	3484	3456	3526	3454	3512	3487	3451	3490	3462	3467
Фонд робочого часу, тис. авт.-год.	143,2	142,1	144,3	123,6	135,2	144,8	141,5	139,1	134,2	149,7
Коефіцієнт платного пробігу										
- до встановлення лічильника	0,81	0,82	0,8	0,83	0,81	0,82	0,8	0,82	0,83	0,81
- після встановлення лічильника	0,86	0,87	0,85	0,86	0,87	0,88	0,86	0,88	0,87	0,85
Змінні витрати на 1 км пробігу, без заробітної плати, грн.	0,45	0,52	0,54	0,59	0,53	0,53	0,52	0,49	0,47	0,46
Постійні витрати на 1 авт.-год., грн.	2,33	2,54	2,35	2,76	2,12	2,34	2,65	2,54	2,87	2,56
Норматив заробітної плати на 1 грн. доходів, грн.	0,15	0,16	0,2	0,14	0,12	0,18	0,16	0,13	0,14	0,12
Дохід, тис.грн.										
- до встановлення лічильника	3210,2	3212,3	3023,4	2913,4	3024,1	3285,8	3157,3	3190,2	3324,5	3125,6
- після встановлення лічильника	3721,3	3892,1	3745,6	3923,2	3685,1	3734,1	3810,4	3712,4	3623,1	3341,2

Завдання 3. Визначити вплив зміни техніко-експлуатаційних показників використання рухомого складу АТП на собівартість перевезень на основі вихідних даних (табл. 4.3)

Вказівки до виконання

Одним з основних шляхів зниження собівартості перевезень є покращення техніко-експлуатаційних показників використання рухомого складу.

Вплив коефіцієнту випуску парку автомобілів на собівартість перевезень визначається наступним способом.

1) Визначається аналітичний вантажообіг:

$$P_{ан} = \frac{B_{\alpha_в} \cdot P}{100}, \quad (4.3)$$

де $B_{\alpha_в}$ - виконання планового коефіцієнту випуску парку автомобілів, %;

P - плановий вантажообіг, тис. ткм.

2) Визначається додатковий вантажообіг або втрати в вантажообігу:

$$\Delta P = P_{ан} - P. \quad (4.4)$$

3) Визначається виконання плану з вантажообігу:

$$\Delta P_{\%} = \frac{\Delta P}{P} \cdot 100. \quad (4.5)$$

4) Визначаються змінні і постійні витрати на одиницю продукції, а також собівартість одиниці продукції:

5) Визначається аналітичний загальний пробіг автомобілів:

$$L_{заг.ан} = \frac{P_{ан}}{q_{сер} \gamma \beta}, \quad (4.6)$$

де $q_{сер}$ - середня вантажопідйомність автомобілів, т;

γ - коефіцієнт використання вантажопідйомності;

β - коефіцієнт використання пробігу.

Таблиця 4.3 - Вихідні дані для виконання завдання 3

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Середня вантажопідйомність автомобіля, т	5,396	6,465	3,453	7,891	6,734	4,212	2,856	6,345	6,342	4,564
Коефіцієнт випуску парку автомобілів за планом	0,739	0,767	0,634	0,345	0,956	0,675	0,786	0,736	0,864	0,912
Коефіцієнт випуску парку автомобілів звітний	0,741	0,786	0,756	0,357	0,967	0,756	0,812	0,786	0,879	0,937
Технологічна швидкість, км/ год.	26,19	32,14	27,48	31,99	27,56	26,14	24,12	45,23	32,11	28,18
Коефіцієнт використання пробігу за планом	0,589	0,645	0,598	0,611	0,564	0,537	0,647	0,752	0,64	0,742
Коефіцієнт використання пробігу звітний	0,583	0,634	0,59	0,599	0,561	0,523	0,634	0,745	0,631	0,715
Коефіцієнт використання вантажопідйомності	1	0,8	0,9	0,8	1	0,8	0,9	0,8	1	0,9
Час простою під навантаженням і розвантаженням на одну їздку, год.	0,242	0,324	0,278	0,234	0,315	0,278	0,264	0,254	0,289	0,311
Відстань навантаженої їздки, км	17,7	18	16,7	19,2	18,4	17,1	16,9	18,2	19,7	18,2
Загальний пробіг автомобілів, тис. км	37724	36897	37453	32765	33916	31978	39675	39613	38947	37092
Вантажообіг, тис. ткм	119887	129457	112354	129584	117549	120946	114323	118503	128475	112375
Змінні витрати, тис. грн.	71243	72845	70382	68937	80183	75938	71948	72195	73098	71294
Постійні витрати, тис. грн.	54324	55984	56893	54285	52168	51286	55698	60873	48987	57983

6) Визначається величина планових змінних витрат на 1 км пробігу автомобіля:

$$B_{зм.1 км} = \frac{B_{зм}}{L_{заг}}, \quad (4.7)$$

де $B_{зм}$ - планова загальна величина змінних витрат, тис. грн.;

$L_{заг}$ - загальний плановий пробіг автомобілів, тис. км.

7) Визначається аналітична сума змінних витрат:

$$B_{зм.ан} = B_{зм.1 км} \cdot L_{заг.ан}, \quad (4.8)$$

8) Розраховуються аналітичні змінні витрати на одиницю продукції (аналітичний вантажообіг) та зменшення (або збільшення) змінних витрат на одиницю продукції.

9) Оскільки постійні витрати підприємства не залежать від зміни коефіцієнту використання парку автомобілів, сума постійних витрат залишається без змін. Тому аналітична величина постійних витрат приймається рівною плановій.

10) Розраховуються аналітичні постійні витрати на одиницю продукції (аналітичний вантажообіг) та зменшення (або збільшення) постійних витрат на одиницю продукції.

11) Визначається аналітична собівартість продукції як сума аналітичних змінних витрат та аналітичних постійних витрат на одиницю продукції, а також зниження (або збільшення) собівартості одиниці продукції.

Вплив коефіцієнту використання пробігу на собівартість перевезень визначається наступним способом.

1) Визначається аналітичний вантажообіг:

$$P_{ан} = \frac{B_{\beta} \cdot \delta_{\beta} \cdot P}{100}, \quad (4.9)$$

де B_{β} - виконання плану по коефіцієнту використання пробігу, %;

δ_{β} - коефіцієнт, що враховує непропорційну залежність між вантажообігом і коефіцієнтом використання пробігу автомобілів, який визначається за формулою:

$$\delta_{\beta} = \frac{l_{вант} + V_T + t_{н-р} + \beta_{пл}}{l_{вант} + V_T + t_{н-р} + \beta_{зв}}, \quad (4.10)$$

де $l_{вант}$ - відстань їздки з вантажем, км;

V_T - технічна швидкість, км/год.;

$t_{н-р}$ - час простою під навантаженням і розвантаженням за одну їздку, год.

2) – 11). Усі інші показники визначаються аналогічно попереднім розрахункам. Слід зазначити, що при визначенні аналітичного пробігу необхідно використовувати звітну величину коефіцієнту використання пробігу.

Результати розрахунків звести у вигляді таблиці 4.4.

Таблиця 4.4 - Вплив зміни техніко-експлуатаційних показників використання рухомого складу на собівартість

Показник	Збільшення собівартості або зменшення					
	Всього		В тому числі за рахунок			
			змінних витрат		постійних витрат	
	грн.	%	грн.	%	грн.	%
Коефіцієнт випуску парку автомобілів						
Коефіцієнту використання пробігу						
Всього						

На основі отриманих результатів зробити висновки щодо зміни вантажообігу та пробігу відповідно до зміни техніко-експлуатаційних показників використання рухомого складу; зміни постійних і змінних витрат на одиницю продукції; впливу техніко-експлуатаційних показників використання рухомого складу на собівартість продукції.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Використання факторного аналізу для оцінки зміни обсягів наданих послуг

Завдання 1. Використовуючи метод факторного аналізу необхідно визначити вплив таких чинників на зміни обсягів наданих послуг:

- зміна кількості одиниць рухомого складу;
- зміна часу роботи рухомого складу;
- зміна середнього виробітку за день одним автомобілем.

Початкові дані і варіанти для виконання роботи наведено в табл.5.1.

Таблиця 5.1– Вихідні дані для проведення факторного аналізу

№	Варіант	Показник	Умов. позн.	Базовий період (X^0)	Звітний період (X^1)	Абсолют. відхилення $\Delta_{абс} = X^1 - X^0$	Відносне відхилення $\Delta_{відн} = X^1/X^0$
1	1,3	Кількість автомобілів, шт	A_{cn}	40	45		
	2,4			30	40		
	5,7			35	45		
	6,8			30	25		
	0,9			40	35		
2	1,3	Час відпрацьований одним автомобілем, дні	t	220	160		
	2,4			200	180		
	5,7			180	200		
	6,8			200	210		
	0,9			200	195		
3	0-9	Автомобіле-дні роботи рухомого складу, всього	$A_d = A_{cn} * t$				
4	0,9	Середній виробіток 1 автомобіля за день, т	Q_c	80	90		
5	0-9	Річний обсяг перевезення вантажів, т	$Q_{річ}$				

Річний обсяг перевезень розраховується як добуток кількості автомобілів в парку рухомого складу (A_{cn}), кількості часу відпрацьованого одним автомобілем (t) і середнього виробітку одного автомобіля в тонах за день (Q_c), тобто представляється наступною трьохфакторною моделлю:

$$Q_{pich} = A_{cn} * t * Q_c.$$

Вказівки до виконання

1) Використання методу ланцюгових підстановок.

Використання даного методу полягає у визначенні впливу окремих чинників на зміну величини результативного показника за рахунок поступової зміни базисної величини кожного факторного показника у факторній моделі на фактичну величину в звітному періоді. Порівняння величини результативного показника до і після зміни рівня того або іншого показника нейтралізує вплив решти всіх чинників, окрім одного, і робить можливим визначення впливу останнього на приріст результативного показника.

Для ілюстрації алгоритму ланцюгових підстановок як методу виявлення впливу чинників на результативний показник розглянемо показник Y , який описується формулою $Y = X_1 X_2 X_3$, причому базисний (Y_0) і звітний (Y_1) рівень цього показника складають:

$$Y^0 = X^0_1 X^0_2 X^0_3; \quad Y^1 = X^1_1 X^1_2 X^1_3.$$

Далі послідовно змінюють базисні параметри, які входять у формулу, на звітні і розраховуються умовні результативні показники:

1 умовний показник: $Y_{ум1} = X^1_1 X^0_2 X^0_3;$

2 умовний показник: $Y_{ум2} = X^1_1 X^1_2 X^0_3;$

3 умовний показник: $Y^1 = X^1_1 X^1_2 X^1_3;$

Загальний вплив чинників на відхилення значення показника Y_1 від значення показника Y_0 визначаються таким чином:

Вплив чинника X_1 на зміну Y :

$$\Delta Y_{X1} = X^1_1 X^0_2 X^0_3 - X^0_1 X^0_2 X^0_3$$

Вплив чинника X_2 на зміну Y :

$$\Delta Y_{X2} = X^1_1 X^1_2 X^0_3 - X^1_1 X^0_2 X^0_3$$

Вплив чинника X_3 на зміну Y :

$$\Delta Y_{X3} = X^1_1 X^1_2 X^1_3 - X^1_1 X^1_2 X^0_3.$$

$$\Delta Y = \Delta Y_{X1} + \Delta Y_{X2} + \Delta Y_{X3} \text{ або } \Delta Y = Y^1 - Y^0$$

Використовуючи вихідні дані та алгоритм методу ланцюгових підстановок визначити вплив чинників на результативний показник, результати представити в табл. 5.2.

Таблиця 5.2 - **Схема виявлення величини впливу чинника на результативний показник методом ланцюгових підстановок**

№ підстановки	Параметри				
	X_1 A_{cn}	X_2 t	X_3 Q_c	Результативний показник, Q	Вплив фактора
0	X^0_1	X^0_2	X^0_3	Y^0	-
1	X^1_1	X^0_2	X^0_3	$Y_{\text{усл1}}$	$\Delta Y_{X1} = Y_{\text{ум1}} - Y^0$
2	X^1_1	X^1_2	X^0_3	$Y_{\text{усл2}}$	$\Delta Y_{X2} = Y_{\text{ум2}} - Y_{\text{ум1}}$
3	X^1_1	X^1_2	X^1_3	Y^1	$\Delta Y_{X3} = Y^1 - Y_{\text{ум2}}$

2) Використання методу абсолютної різниці.

Даний метод є спрощеним варіантом методу ланцюгових підстановок. Особливо ефективно його застосування в тих випадках, коли відоме вже абсолютне відхилення досліджуваних чинників.

При використанні методу абсолютних різниць вплив чинників визначається множенням абсолютного відхилення досліджуваного чинника на базисне значення чинників, розташованих праворуч від нього у факторній моделі, на фактичну величину чинників, розташованих зліва від нього.

Тобто алгоритм матиме наступний вигляд:

$$\Delta Y_{X1} = X^1_1 X^0_2 X^0_3 - X^0_1 X^0_2 X^0_3 = (X^1_1 - X^0_1) * X^0_2 X^0_3;$$

$$\Delta Y_{X2} = X^1_1 X^1_2 X^0_3 - X^1_1 X^0_2 X^0_3 = X^1_1 (X^1_2 - X^0_2) X^0_3;$$

$$\Delta Y_{X3} = X^1_1 X^1_2 X^1_3 - X^1_1 X^1_2 X^0_3 = X^1_1 X^1_2 (X^1_3 - X^0_3).$$

Використовуючи дану методику розрахунку і дані, отримані в першій частині роботи, проведіть розрахунок впливу чинників в трьохфакторній моделі, використовуючи метод абсолютних різниць.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Оцінка впливу вартісного чинника на обсяг надання послуг

З метою отримання обґрунтованих результатів розрахунків під час порівняння їх значень необхідно враховувати умови порівнянності показників, оскільки порівнювати можна тільки якісно однорідні величини. Незіставність може бути викликана зміною вартості, ціни, обсягу виробництва, якості, структури та різними тимчасовими рамками.

Завдання 1. У табл. 6.1 приведена інформація щодо обсягів надання послуг і вартості різних видів транспортних послуг, що надаються, в плановому (базисному) і звітному періодах.

Необхідно розглянути можливості нейтралізації окремих чинників на конкретних прикладах:

розрахувати плановий і фактичний обсяги послуг, що надаються;

фактичний обсяг надаваних послуг по цінам планового періоду;

фактичний і дійсний приріст обсягу послуг, що надаються (без умови зміни ціни в звітному періоді, з урахуванням зміни ціни в звітному періодах).

На підставі отриманих результатів зробити висновки.

Вказівки до виконання

1. *Фактичним приростом вартості* продукції (*індекс вартості продукції або товарообігу*) є відношення вартості продукції поточного (звітного) періоду до вартості продукції в базисному періоді і визначається по формулі:

$$I_{pq} = \frac{\sum p_1 q_1}{\sum p_0 q_0}, \quad (6.1)$$

де p_0, p_1 – ціна продукції в базисному і звітному періодах, грн;
 q_0, q_1 – обсяг виробництва в базисному і звітному періодах, шт.

Таблиця 6.1 – Влив вартісного фактора на обсяг наданих послуг

Варіант	Вид транспортної послуги	План базисного періоду			Факт звітнього періоду			Фактичний обсяг по плановим цінам			Фактичний приріст	Дійсний приріст	
		кількість наданих послуг, од	ціна, грн	сума доходу, грн	кількість наданих послуг, од	ціна, грн	сума доходу, грн	кількість наданих послуг, од	ціна, грн	сума доходу, грн		без зміни ціни	зі зміною ціни
1,3	А	10000	27,25		12000	30							
2,4		17000	20,15		15000	22							
5,7		25000	23,1		27000	24							
6,8		20000	25,5		20000	28							
0,9		31000	27,8		33000	29,7							
1,3	Б	5000	37,5		6000	39							
2,4		7800	39		7700	38,5							
5,7		11200	41		12000	42,3							
6,8		10000	27,25		12000	30							
0,9		17000	20,15		15000	22							
1,3	В	20000	25,5		20000	28							
2,4		31000	27,8		33000	29,7							
5,7		28770	30,2		30000	33,5							
6,8		25000	23,1		27000	24							
0,9		20000	25,5		20000	28							
Всього		-	-		-	-		-	-				

Даний показник показує в скільки разів зросла (зменшилася) вартість продукції (товарообігу) звітного періоду в порівнянні з базисним, або скільки відсотків складає зростання (зниження) вартості продукції.

2. *Дійсний приріст без зміни ціни* продукції (товарообігу) – *індекс фізичного обсягу продукції* - розраховується як відношення вартості фактичного обсягу валової продукції по планових цінах до вартості планового обсягу валової продукції:

$$I_q = \frac{\sum p_0 q_1}{\sum p_0 q_0}, \quad p - \text{const}, \quad (6.2)$$

де $p_0 q_1$ – вартість виробництва товарів (послуг) поточного періоду в цінах базисного періоду, грн;

$p_0 q_0$ - фактична вартість товарів (послуг) в базисному періоді, грн.

Для забезпечення порівнянності валової продукції, її фізичний обсяг в звітному і базовому періодах необхідно розраховувати в цінах базового періоду, тобто показники необхідно виразити в однакових порівняльних цінах.

Дана процедура необхідна для того, щоб привести в зіставний вигляд вартість обсягів виробництва звітного і базового періодів. Даний показник показує в скільки разів зросла (зменшилася) вартість продукції (товарообігу) через зростання (зниження) обсягів виробництва, або скільки відсотків складає зростання (зниження) вартості продукції в результаті зміни фізичного обсягу її виробництва.

3. *Дійсний приріст зі зміною ціни* продукції (товарообігу) – *індекс цін* – показує в скільки разів зросла (зменшилася) вартість продукції через зміну цін, або скільки відсотків складає зростання (зниження) вартості продукції в результаті зміни цін:

$$I_p = \frac{\sum p_1 q_1}{\sum p_0 q_1}, \quad (6.3)$$

де $p_1 q_1$ – фактична вартість продукції поточного періоду, грн;
 $p_0 q_0$ – умовна вартість тих же товарів (послуг) в цінах базисного (планового) періоду.

Як відомо, вартість продукції це добуток кількості товару на його ціну.

Такий самий зв'язок існує між індексами вартості, фізичного обсягу і цін, тобто:

$$I_{pq} = I_p * I_q.$$

Даний коефіцієнт дозволяє перевірити правильність розрахунку коефіцієнта фактичного приросту.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №7

Аналіз обсягу наданих послуг в динаміці і за структурою

Завдання 1. Використовуючи дані наведені в табл. 7.1 необхідно визначити динаміку реалізації транспортних послуг, розрахувавши базисні й ланцюгові темпи зростання, темп приросту та середньорічний темп приросту їх реалізації.

Для розрахунку використовуйте наступні формули:

1) темп зростання базисний:

$$T_{\text{баз}} = \frac{Y_i}{Y_{\text{баз}}} * 100\%, \quad (7.1)$$

де Y_i – обсяг наданих послуг в звітному періоді;
 $Y_{\text{баз}}$ – обсяг послуг наданих в базисному періоді.

2) темп зростання ланцюговий:

$$T_{\text{цеп}} = \frac{Y_i}{Y_{i-1}} * 100\% \quad (7.2)$$

3) темп приросту:

$$T_{\text{пр}} = T_{pi} - 100\% \quad (7.3)$$

4) середньорічний темп зростання:

$$\bar{T}_p = \sqrt[n]{T_{\text{цеп}}^1 * T_{\text{цеп}}^2 * \dots * T_{\text{цеп}}^n} \quad (7.4)$$

5) середньорічний темп приросту:

$$\bar{T}_{\text{пр}} = \bar{T}_p - 100\% \quad (7.5)$$

Таблиця 7.1 - Динаміка реалізації транспортних послуг

Рік	Варіант	Обсяг реалізації послуг, тис.грн	Темп росту		Темп приросту, $T_{пр} = T_{pi} - 100\%$
			базисний $T_{баз} = \frac{Y_i}{Y_{баз}} * 100\%$	ланцюговий $T_{цеп} = \frac{Y_i}{Y_{i-1}} * 100\%$	
2005	1,3	89500			
	2,4	87500			
	5,7	94750			
	6,8	95000			
	0,9	85000			
2006	1,3	92600			
	2,4	96400			
	5,7	97500			
	6,8	97850			
	0,9	83800			
2007	1,3	94300			
	2,4	93650			
	5,7	98250			
	6,8	98600			
	0,9	89200			
2008	1,3	93500			
	2,4	97800			
	5,7	94560			
	6,8	100500			
	0,9	87200			
2009	1,3	96200			
	2,4	97560			
	5,7	99630			
	6,8	95800			
	0,9	95600			
Среднегодовое значение					

Використовуючи отримані результати зобразить графічно динаміку реалізації транспортної продукції.

Завдання 2. Використовуючи дані табл. 7.2 (підприємство надає 5 видів транспортних послуг, питому вагу кожного виду в загальному обсязі визначають виходячи з табл.7.1) необхідно провести аналіз виконання плану надання послуг по структурі.

Найчастіше аналіз структури продукції проводять використовуючи спосіб найменшого числа. Суть даного методу

полягає у виборі меншої з двох сум, тобто вибирається фактична сума, але за умови, що вона не перевищує планове значення.

При цьому коефіцієнт планової структурності розраховується по формулі:

$$K_{стр} = \frac{\sum Q_{прин}}{\sum Q_{факт}}$$

Отримані результати представити у вигляді табл.7.3.

Таблиця 7.2 – Структура виробництва

план 2009	факт 2009
Продукція виду А – 15%	Продукція виду А – 25%
Продукція виду Б -10%	Продукція виду Б -15%
Продукція виду В – 25%	Продукція виду В –20%
Продукція виду Г -35%	Продукція виду Г -25%
Продукція виду Д -15%	Продукція виду Д -15%

Таблиця 7.3 – Виконання плану виробництва по структурі

Вид транспортної продукції	Випуск продукції по плану 2009		Випуск продукції по факту 2009		Фактичний обсяг продукції по плановій структурі	Обсяг продукції, прийнятої в розрахунок
	тис. грн	пит. вага, %	тис. грн	пит. вага, %		
А						
Б						
В						
Г						
Д						
Всього						
Коефіцієнт планової структурності						

На підставі отриманих результатів зробити висновки.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Формування та аналіз собівартості в процесі прогнозування отримання додаткового прибутку

Завдання 1. Визначити оптимальний обсяг виробництва транспортної продукції, оптимальні ціни, при яких гранична виручка перевищуватиме граничні витрати підприємства. Базова ціна передбачає рентабельність виробництва транспортної продукції 10%. Підприємство може виробляти транспортну продукцію у обсягах, наведених у таблиці 8.1.

Таблиця 8.1 – Вихідні дані

№	Обсяг виробництва, од. транспортної продукції					Собівартість транспортної продукції, грн				
	варіант					варіант				
	1,3	2,4	5,7	6,8	9,0	1,3	2,4	5,7	6,8	9,0
1	420	520	320	430	530	42000	52000	32000	43000	53000
2	430	530	330	440	540	42570	52470	32670	43600	53500
3	440	540	340	450	550	43120	52920	33320	44000	54000
4	450	550	350	460	600	43650	53350	33950	44700	58200
5	500	600	300	500	650	45500	54600	27300	45500	59800
6	600	700	500	600	700	51140	59600	42600	51100	60000

Результати розрахунку доцільно представити у наступному вигляді (табл.8.2).

Таблиця 8.2 – Результати аналізу собівартості

Обсяг виробництва, од	Собівартість транспортної продукції, грн	Собівартість од. транспортної продукції, грн		Граничний прибуток		Ціна од. транспортної продукції		Прибуток	
		Середня	Додаткова на 1 од.	min	max	min	max	min	max

Вказівки до виконання

1) Середня собівартість од. транспортної продукції при заданому обсязі виробництва:

$$S_{сер} = \frac{S}{Q}, \quad (8.1)$$

де S – собівартість повного обсягу продукції, грн
 Q – обсяг виробництва продукції, од.

2) Собівартість 1 од. додатково виробленої транспортної продукції:

$$S_{\partial} = \frac{S_i - S_{i-1}}{Q_i - Q_{i-1}}. \quad (8.2)$$

3) Базова (максимальна) ціна на вироблену продукції встановлена за базовим рівнем виробництва (перший варіант) і передбачає рівень рентабельності 10%:

$$C_0 = S_l * K_{рен} \quad (8.3)$$

4) Прибуток мінімальний:

$$PP_{\min} = C \min_i - S_{сер_i} \quad (8.4)$$

5) Прибуток максимальний:

$$PP_{\max} = C \max_i - S_{сер_i}; \quad (8.5)$$

6) Мінімальний граничний прибуток:

$$PP_{\min}^{сп} = C \min_i - S_{\partial_i}; \quad (8.6)$$

7) Максимальний граничний прибуток:

$$PP_{\max}^{сп} = C \max_i - S_{\partial_i}. \quad (8.7)$$

Завдання 2. Використовуючи вихідні дані наведені в табл.8.3 і формули для розрахунку необхідно:

- провести аналіз структури собівартості й основних показників ефективності діяльності підприємства;
- визначити значення невідомих показників.

Для розрахунку використовуйте наступні формули:

1) виручка:

$$Vp = C_{od} * Q, \quad (8.8)$$

де Vp – виручка від реалізації, грн;

C_{od} – ціна одиниці продукції;

Q – обсяг виробництва, шт.

2) Прибуток:

$$Pr = VP - S, \quad (8.9)$$

де S – собівартість одиниці продукції.

3) Рівень рентабельності:

$$Ur = PP / S. \quad (8.10)$$

Таблиця 8.3 – Вихідні дані

Показник	од.вим.	1	2	3	4	5
Виручка, VP	грн	5810000				7586900
Обсяг реалізації, Q	шт	40000	40000			
Рівень рентабельності, UR		0,220	0,180			0,25
Ц од.	грн				150	100
Собівартість, S	грн.		4762295			
Сод.	грн			125	135	
Прибуток, Пр	грн.				800000	
ПРод	грн			22		
Матеріальні витрати, М	грн.		2450000	2450000		
	%	0,630			0,6	0,63
ФОП	грн.		420082	400005		560256
	%	0,101			0,095	
Амортизація	грн.		450000,000	368951		
	%	0,120			0,069	0,073
Інші витрати	грн.			1506545		
	%				0,236	

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №9

Формування доходів, витрат і прибутку підприємства

Вказівки до виконання

На підприємстві використовують наступні показники оцінки та аналізу фінансових результатів:

- доходи від реалізації продукції;
- доходи від інших операцій;
- прибуток на одиницю продукції;
- прибуток від реалізації продукції;
- прибуток від операційної діяльності;
- прибуток від звичайної діяльності;
- прибуток від надзвичайних заходів;
- прибуток оподаткування;
- чистий прибуток.

Завдання 1. Використовуючи вихідні дані табл. 9.1 і алгоритм представлений на рис. 9.1. необхідно провести аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.

Таблиця 9.1 – Аналіз доходів і витрат від господарської діяльності підприємства

№	Показник	варіант	2009	2010		Абсол. відхилення	
			сума	план	факт	від плану	від 2009
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Доход (виручка від реалізації)	1,3	12000	13500	13200		
		2,4	18000	19200	19500		
		5,7	15300	15000	16500		
		6,8	11000	12500	12200		
		0,9	17000	18200	18500		
2	Податок на додану вартість	0-9					
3	Акцизний збір	0-9	350	200	400		
4	Інші відрахування з доходу	0-9	20	35	40		
5	Собівартість реалізованої продукції	1,3	8500	9000	8600		
		2,4	9800	10000	9200		
		5,7	11100	11500	11700		
		6,8	8600	9100	8500		
		0,9	15000	15800	16100		
6	Адміністративні витрати	0-9	15	12	17		
7	Витрати на збут	0-9	25	20	18		
8	Інші операційні витрати	0-9	5	7	6		
9	Фінансові витрати	0-9	120	115	118		

1	2	3	4	5	6	7	8
10	Доход від участі в капіталі	0-9	15	18	18		
11	Надзвичайний прибуток	0-9	12		18		
12	Чистий дохід						
13	Валовий прибуток						
14	Фінансовий результат від операц. діяльності						
15	Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування						
16	Податок на прибуток від звичайної діяльності						
17	Фінансовий результат від звичайної діяльності						
18	Податок на надзвичайний прибуток						
19	Чистий прибуток						

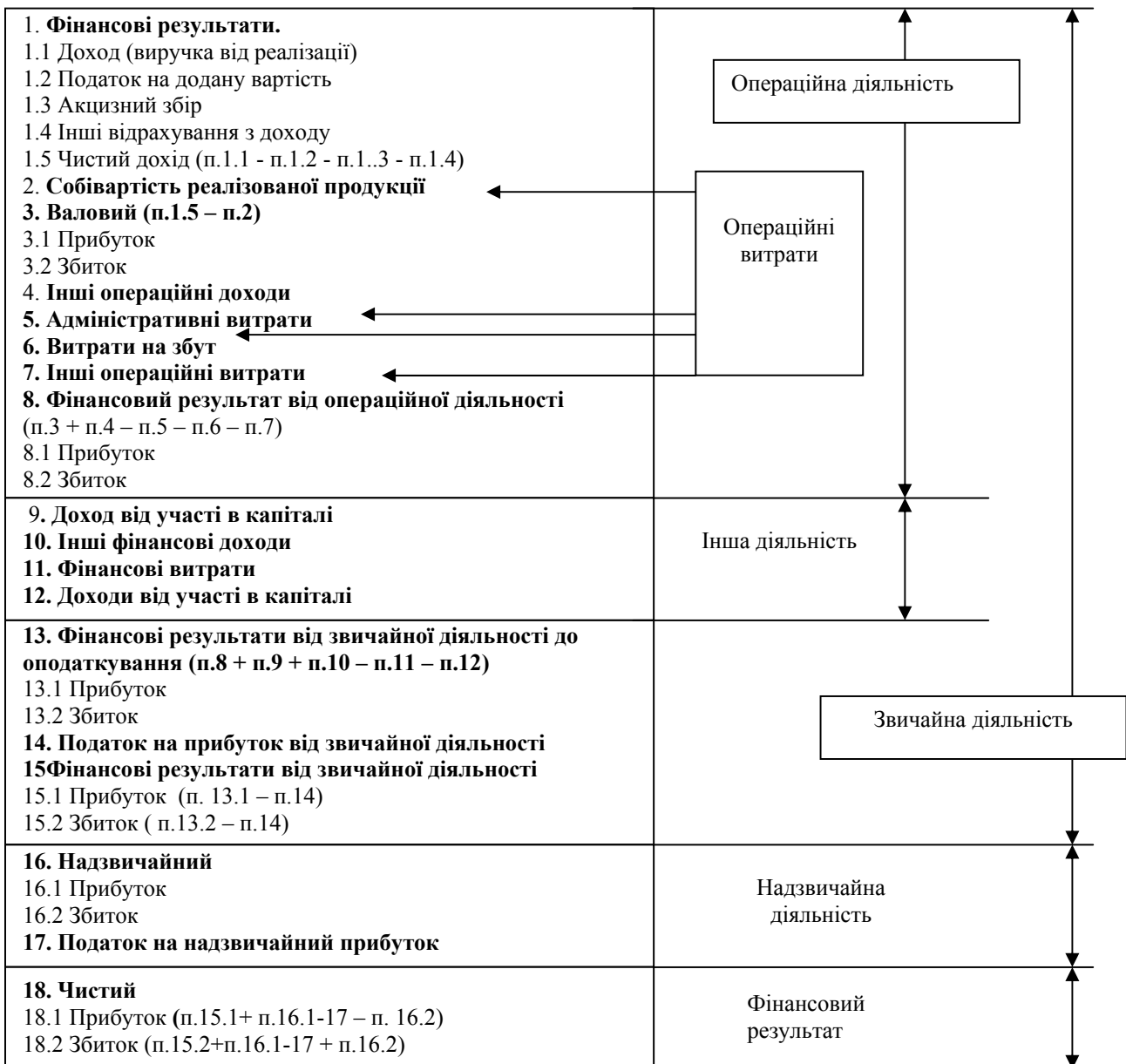


Рисунок 9.1 - Схема формування фінансових результатів

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №10

Відображення витрат у фінансовій звітності

Завдання 1. Власники вклали у підприємство, що займається перевезенням вантажів 100 тис. грн. Для початку діяльності необхідна купівля будівлі і транспортних засобів, вартість яких наведена в табл. 4.1. Для цього підприємство отримує в банку кредит строком на 20 років під 25% річних. Термін служби будівлі 50 років, транспортних засобів 10 років. Протягом року підприємством було здійснено перевезення в обсязі, наведеному в табл. 4.1. Тариф на перевезення 1 ткм становить 1,58 грн. При цьому замовники послуг сплачують 20 тис. грн. наступного року. Витрати палива, мастильних матеріалів, витрати на автомобільні шини за рік наведені в табл. 10.1. На початку періоду підприємство закупило запасних частин на суму 35 тис.грн., а в процесі поточного ремонту за рік використало на суму 25 тис.грн. При цьому 11 тис.грн. підприємство сплатило постачальнику запасних частин цього року, а решту має виплатити наступного. Інші витрати на технічне обслуговування і ремонт склали за рік 12 тис.грн. Заробітна плата водіїв складала 220 тис.грн. Витрати на заробітну плату апарату управління та відповідні соціальні заходи складають 110 тис.грн., витрати на рекламу 12 тис.грн. Амортизація нараховується за прямолінійним методом. Скласти баланс на початок і на кінець року, а також звіт про фінансові результати, проаналізувати відображення витрат у фінансовій звітності підприємства. Розрахунки здійснювати без урахування ПДВ.

Таблиця 10.1 - Вихідні дані для виконання завдання

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Початкова балансова вартість будівлі, тис.грн.	500	600	450	550	450	600	500	550	650	540
Початкова балансова вартість транспортних засобів, тис.грн.	450	400	350	450	500	350	400	540	450	500
Обсяг перевезень, тис. ткм	590	600	580	580	600	620	620	585	590	600
Витрати на паливо, тис. грн.	120	110	120	115	100	120	110	120	130	110
Витрати на мастильні матеріали, тис. грн.	11	13	14	12	16	10	12	14	12	13
Витрати на автомобільні шини, тис. грн.	14	15	12	13	15	13	12	14	16	13

Вказівки до виконання

Згідно з операціями, які мали місце до початку роботи підприємства, складаємо агрегований Баланс на початок року (табл. 10.2).

Таблиця 10.2 – Баланс на початок року

Актив		Пасив	
Стаття	Сума	Стаття	Сума
1. Необоротні активи		1. Власний капітал	
Основні засоби		Статутний капітал	
- залишкова вартість		Нерозподілений прибуток	
- первісна вартість		2. Забезпечення наступних витрат і платежів	
- знос		3. Довгострокові зобов'язання	
2. Оборотні активи		Довгострокові кредити банків	
Грошові кошти в національній валюті		4. Поточні зобов'язання	
Виробничі запаси		Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	
Дебіторська заборгованість		5. Доходи майбутніх періодів	
Баланс		Баланс	

За операціями, що було здійснено протягом року складається Звіт про фінансові результати (табл. 10.3).

Таблиця 10.3 – Звіт про фінансові результати

Стаття	Сума
Чистий дохід від реалізації продукції (послуг)	
Собівартість реалізованої продукції (послуг)	
Витрати на оплату праці	
Витрати на соціальні заходи	
Витрати на паливно-мастильні матеріали	
Витрати на автомобільні шини	
Витрати на технічне обслуговування та ремонт	
Амортизація	
Валовий прибуток	
Адміністративні витрати	
Витрати на збут	
Фінансовий результат від операційної діяльності	
Фінансові витрати	
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	
Податок на прибуток	
Чистий прибуток	

На базі даних, отриманих при складанні Звіту про фінансові результати складається за допомогою прямого методу Звіт про рух грошових коштів (табл. 10.4).

Таблиця 10.4 – **Звіт про рух грошових коштів**

Стаття	Сума
1. Надходження на рахунок	
Виручка від реалізації послуг	
2. Перерахування з рахунку	
Виплата заробітної плати	
Відрахування на соціальні заходи	
Витрати на паливно-мастильні матеріали	
Витрати на автомобільні шини	
Витрати на технічне обслуговування та ремонт	
Адміністративні витрати	
Витрати на збут	
Виплата відсотків банку	
Повернення позики	
Податок на прибуток	
Чистий грошовий потік	

Необхідно зауважити, що в даному випадку в Звіті про рух грошових коштів входять дані від тих операцій, які супроводжуються реальними надходженнями або виплатами (припливами або відтоками) грошових коштів з рахунку підприємства. Тому в цей звіт не включаються амортизаційні відрахування. Проте, до Звіту про рух грошових коштів включено повернення або надходження позикових коштів, які не було включено до Звіту про фінансові результати, оскільки сама сума коштів (а не їх вартість, тобто відсотки за користування ними) не є витратами підприємства, хоча й супроводжується рухом грошових коштів. Слід також врахувати суму відстрочки платежу підприємства постачальникам та покупців підприємству.

Баланс на кінець року складається з урахуванням фінансових результатів і чистого руху грошових коштів. При цьому чистий прибуток направляється на поповнення власного капіталу (збиток – на його зменшення), тобто впливає на пасив балансу, а чистий рух грошових коштів корегує суму грошових коштів, яка відображається в активі балансу. Також протягом року

нараховується амортизація необоротних активів (основного капіталу та нематеріальних активів), яка зменшує їх вартість наприкінці року, а сума позикових коштів у пасиві зменшується на обсяг позикових коштів, що були повернуті банку протягом року. Слід врахувати також суму дебіторської і кредиторської заборгованості підприємства й величину виробничих запасів на кінець року.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №11

Нормування витрачання палива і мастильних матеріалів

Завдання. Визначити добові витрати підприємства на паливо і мастильні матеріали. Підприємство займається вантажними та пасажирськими перевезеннями. В парку підприємства знаходиться службовий автомобіль керівника підприємства ВАЗ-2110, чотири автобуси ПАЗ-3206, що здійснюють перевезення пасажирів за міським маршрутом, 2 бортові автомобілі ГАЗ-53 та самоскид КамАЗ-5510, що здійснюють вантажні перевезення. Підприємство знаходиться в місті з населенням 1,2 млн. чол.

За добу автомобілі здійснили наступні перевезення:

- легковий автомобіль ВАЗ-2110 виїхав з гаражу і проїхав частину шляху містом, потім виїхав за межі міста і працював в гірській місцевості на висоті 500 - 1500 метрів за межами приміської зони на дорозі з бітумомінеральним покриттям, після чього в'їхав в місто з населенням до 0,5 млн. чол.;
- кожен з автобусів ПАЗ-3206 здійснював протягом дня перевезення пасажирів за маршрутом і встиг зробити 10 рейсів, при цьому термін експлуатації автобусів 5, 7, 9 і 10 років;
- перший бортовий автомобіль ГАЗ-53 з причепом, маса якого 1,5 тони, виконав 2413 ткм транспортної роботи, при цьому він здійснював перевезення на дорогах зі складним планом;

- другий бортовий автомобіль ГАЗ-53 здійснював перевезення містом, в умовах, що потребують частих зупинок і здійснив транспортної роботи 1546 ткм;

- самоскид КамАЗ-5510 здійснив пробіг за межами міста, виконавши при цьому 10 їздок з вантажем. Робота виконувалась в кар'єрі. Самоскид працював після капітального ремонту.

Всі автомобілі окрім автобусів знаходяться в експлуатації 5 років.

Норми витрачання палива і мастильних матеріалів наведені в табл. 11.1. Норма на їзду з вантажем застосовується для автомобілів-самоскидів і автопоїздів з самоскидальними кузовами та враховує збільшення витрат палива, пов'язане з маневруванням та виконанням операцій завантаження і розвантаження на кожну їзду з вантажем. N_z установлено у такому розмірі:

- 0,25 л рідкого палива (0,25 м³ природного газу) на кожну одиницю самоскидного рухомого складу;

- 0,2 м³ природного газу і 0,1 л дизельного палива при газодизельному живленні двигуна.

Таблиця 11.1 - **Норми витрачання палива і мастильних матеріалів**

Модель автомобіля	Базова лінійна норма витрати палива, л/100 км	Моторні оливи, л/100	Трансмісійні оливи, л/100	Спеціальні оливи, л/100	Пластичні мастила, кг/100 л
ВАЗ-2110	7,6	0,6	0,1	0,03	0,1
ПАЗ-3206	26	2,1	0,3	0,1	0,25
ГАЗ-53	25	2,1	0,3	0,1	0,25
КамАЗ-5310	28 д	2,8	0,4	0,15	0,35

Вихідні дані щодо здійсненого автомобілями пробігу наведені в табл. 11.2.

Ціна бензину А-76 становить 6,8 грн./л, бензину А-95 – 7,6 грн./л, дизельного пального – 6,7 грн./л. Ціна моторних олив становить 13 грн., трансмісійних олив - 25 грн., спеціальних олив - 16 грн. за 1 л, ціна пластичних мастил становить 9 грн. за 1 кг.

Таблиця 11.2 - Пробіг, здійснений автомобілями, км

Автомобіль, умови пробігу	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ВАЗ-2110										
- пробіг містом з населенням 1,2 млн. чол.	62	54	55	59	62	65	68	70	55	71
- пробіг за межами приміської зони	154	160	145	174	163	150	160	167	152	167
- пробіг містом з населенням до 0,5 млн. чол.	14	12	17	12	15	14	10	15	13	17
ПАЗ-3206										
- пробіг від гаражу до маршруту	5	3	5	7	2	3	5	4	7	6
- довжина маршруту (в один кінець)	15	12	13	14	12	11	10	15	17	13
1-й ГАЗ-53										
- пробіг за межами міста по дорозі зі складним планом	235	255	212	232	254	218	230	225	234	265
2-й ГАЗ-53										
- пробіг містом з частими зупинками	152	167	158	162	117	156	137	195	164	135
КамАЗ-5310										
- пробіг за містом в важких умовах	165	172	158	163	175	180	170	165	185	190

Вказівки до виконання

Нормування витрат палива - це встановлення допустимої міри його споживання в певних умовах експлуатації автомобілів, для чого застосовуються базові лінійні норми, встановлені по моделях (модифікаціях) автомобілів, та система нормативів і коригуючих коефіцієнтів, які дозволяють враховувати виконану транспортну роботу, кліматичні, дорожні, та інші умови експлуатації.

Норми витрат палива підвищуються у таких випадках:

1) Робота в зимових умовах - у залежності від фактичної температури повітря:

- від 0° С до -10° С - до 5 %;
- від -10° С до -20° С - від 5 % до 10 %;
- від -20° С і нижче - від 10 % до 15 %.

2) Робота в гірській місцевості при висоті над рівнем моря:

- від 500 до 1500 метрів - до 5 %;
- від 1501 до 2000 метрів - до 10 %.

3) Робота на дорогах зі складним планом (наявність в середньому на 1 км шляху більше п'яти заокруглень радіусом менше 40 м, тобто на 100 км шляху не менше 501 повороту) - до 10 %. Цей коефіцієнт не застосовується під час роботи в умовах міста.

4) Робота в умовах міста:

- з населенням до 0,5 млн. чол. - до 5 %;
- з населенням від 0,5 до 1,0 млн. чол. - до 10 %;
- з населенням більше 1,0 млн. чол. - до 15 %.

5) Робота, яка потребує частих зупинок - до 10 %.

6) Під час виконання робіт, що потребують понижених швидкостей - 10 %.

7) Робота в важких шляхових умовах (в кар'єрах, їзда по полях, на лісових чи степових ділянках, по пересіченій місцевості тощо) - до 20 %.

8) Робота в надважких шляхових умовах в період сезонного бездоріжжя, снігових чи піщаних заметів, паводках та інших стихійних лихах - до 35 %.

9) При пробігу першої тисячі кілометрів новими автомобілями і тими, що вийшли з капітального ремонту - до 10 %.

10) Для автомобілів, що експлуатуються більше 8 років - до 5%.

11) Погодинна робота вантажних автомобілів (крім самоскидів) та вантажопасажирських або їх постійна робота як технологічного транспорту чи вантажних таксомоторів - до 10 %.

12) При учбовій їзді - до 15 %.

13) У разі використання систем обігріву чи охолодження повітря в салоні автомобіля:

- у разі використання кондиціонера залежно від фактичної температури повітря: до $+25\text{ C}^0$ - до 5 %; вище ніж $+25\text{ C}^0$ - від 5 % до 10 %.

- у разі використання установки "клімат-контроль" залежно від фактичної температури повітря: від 0 C^0 до $+25\text{ C}^0$ - до 5 %; нижче ніж 0 C^0 або вище ніж $+25\text{ C}^0$ - від 5 % до 10 %.

14) Для автомобілів-фургонів та при обладнанні бортових автомобілів чи автопоїздів тентами - до 5 % при їзді за межами приміської зони.

15) Для оперативних транспортних засобів, які обладнані спеціальною світловою і звуковою сигналізацією та виконують невідкладні службові завдання, пов'язані з підвищеними швидкостями руху з відступом від окремих правил дорожнього руху згідно з розділом 3 Правил дорожнього руху затверджених постановою Кабінету Міністрів від 10.10.2001 р. N 1306:

- в умовах міста - до 10 %;
- за межами міста - до 20 %.

Норми витрат палива зменшуються у таких випадках:

- 1) Робота за межами приміської зони на дорогах із цементобетону, асфальтобетону, бруківки, мозаїки - до -15 %.
- 2) Робота за межами приміської зони на дорогах із бітумомінеральної суміші, дьогтебетону, щебеню (гравію) - до -5%.
- 3) Експлуатація міських автобусів в режимі "на замовлення" або з іншою метою, але не на постійних маршрутах - до -10 %.

У випадку застосування одночасно кількох коригуючих коефіцієнтів розраховується сумарний коефіцієнт коригування, який дорівнює сумі цих надбавок (зменшуючі коригуючі коефіцієнти є від'ємними).

Розрахунок *нормативних витрат палива* для різних типів рухомого складу автомобільного транспорту здійснюється таким чином:

- 1) Для легкових автомобілів і автобусів нормативні витрати палива розраховуються за формулою:

$$Q_H = 0,01H_S S(1 + 0,01K), \quad (11.1)$$

де: Q_H - нормативна витрата палива, літри, (m^3);
 H_S - базова лінійна норма витрати палива, л/100 км ($m^3/100$ км),
 S - пробіг автомобіля, км,
 K - сумарний коригуючий коефіцієнт, %.

- 2) Для бортових вантажних автомобілів і сідельних тягачів у складі автопоїздів, автомобілів-фургонів та вантажопасажирських автомобілів, які виконують роботу, що обліковується в тонно-

кілометрах, нормативні витрати палива розраховуються за формулою:

$$Q_H = 0,01(H_{san}S + H_wW)(1 + 0,01K), \quad (11.2)$$

де H_{san} - лінійна норма витрати палива на пробіг автопоїзда;
 H_w - норма на транспортну роботу, л/100 т·км ($\text{м}^3/100 \text{ т·км}$);
 W - обсяг транспортної роботи, т·км.

Лінійна норма витрати палива на пробіг автопоїзда визначається за формулою:

$$H_{san} = H_s + H_g G_{np}, \quad (11.3)$$

де H_s - базова лінійна норма витрати палива на пробіг автомобіля, л/100 км ($\text{м}^3/100 \text{ км}$),

H_g - норма витрати палива на одну тону спорядженої маси причепа або напівпричепа згідно з п. 1.4, л/100 т·км ($\text{м}^3/100 \text{ т·км}$),

G_{np} - споряджена маса причепа або напівпричепа, т.

3) Для автомобілів-самоскидів та самоскидальних автопоїздів нормативні витрати палива визначаються за формулою:

$$Q_H = 0,01H_{sans}S(1 + 0,01K) + H_z Z, \quad (11.4)$$

Де H_{sans} - лінійна норма витрати палива самоскидального автопоїзда, л/100 км ($\text{м}^3/100 \text{ км}$),

H_z - норма витрати палива на їздку з вантажем автомобіля-самоскида згідно з п. 1.5, л (м^3);

Z - кількість їздок з вантажем.

Лінійна норма витрати палива самоскидального автопоїзда визначається за формулою:

$$H_{sans} = H_s + H_w(G_{np} + 0,5g), \quad (11.5)$$

де H_s - базова лінійна норма витрати палива на пробіг автомобіля-самоскида з урахуванням транспортної роботи, л/100 км ($\text{м}^3/100 \text{ км}$);

H_w - норма витрати палива на транспортну роботу і споряджену масу причепа або напівпричепа згідно з п. 1.3, л/100 т·км ($\text{м}^3/100 \text{ т} \cdot \text{км}$);

G_{np} - споряджена маса причепа або напівпричепа, т;

g - вантажність причепа, т.

Нормативи витрат мастильних матеріалів установлені на 100 літрів ($100 \text{ м}^3 \text{ СПГ}$) нормативних витрат палива Q_n , розрахованих для даного автомобіля:

- нормативи витрат олив - в л/100 л ($\text{л}/100 \text{ м}^3 \text{ СПГ}$);

- нормативи витрат мастил - в кг/100 літрів ($\text{кг}/100 \text{ м}^3 \text{ СПГ}$).

Нормативи встановлюються на моторні оливи, трансмісійні оливи, спеціальні оливи і пластичні мастила.

Нормативи витрат олив і мастил зменшуються на 50 % для всіх автомобілів, які знаходяться в експлуатації до трьох років.

Нормативи збільшуються до 20 % для автомобілів, які знаходяться в експлуатації більше восьми років.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №12

Визначення витрат на автомобільні шини

Завдання. Підприємство, що займається міжміськими пасажирськими перевезеннями, використовує автобус Autosan A9-20, на якому встановлено шини марки Rosava, норма середнього ресурсу для нормальних умов експлуатації яких становить 80 тис. км. Вартість комплексу шин та тижневий пробіг автобусу наведено в табл. 12.1.

Таблиця 12.1 – Вихідні дані для виконання завдання

Показник	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Вартість комплексу шин, тис. грн.	9	8,4	8,5	9,5	10	9,3	8,7	8,8	10,3	10,2
Тижневий пробіг автобусу, тис. км	2,5	2,7	2,4	2,1	2,8	2,4	2,2	2,6	2,1	2

Автобус експлуатують у південній кліматичній зоні, 90% маршруту автобуса пролягає дорогами з асфальтобетонним покриттям, 6% - дорогами з цементобетонним покриттям і 4% - дорогами з покриттям з колотого каменю. 92% дороги має похил не більший 30%, а 8% - понад 60%. Ступінь хімічного забруднення – II. Завантаженість автобуса протягом 80% часу (пробігу) експлуатації характеризують коефіцієнтом пасажировмісності $k_{\text{пас}} = 0,9$; протягом 13% часу експлуатації - коефіцієнтом $k_{\text{пас}} = 1$ і протягом 7% часу експлуатації - коефіцієнтом $k_{\text{пас}} = 0,5$. Автобус 15% пробігу здійснює в місті і 85% пробігу поза містом.

Вказівки до виконання

Норми для фактичних умов експлуатації, що відрізняються від нормальних умов, коригують за формулою:

$$N = N_{\text{н}} \cdot k_1 \cdot k_2 \cdot k_3 \cdot k_4 \cdot k_5 \cdot k_6, \quad (12.1)$$

де $N_{\text{н}}$ – норма середнього ресурсу для нормальних умов експлуатації в тис. км (мотогодинах);

k_1 - коефіцієнт коригування залежно від дорожньо-кліматичних умов експлуатації;

k_2 - коефіцієнт коригування залежно від інтенсивності експлуатації пневматичних шин;

k_3 - коефіцієнт коригування залежно від тривалості експлуатації пневматичних шин;

k_4 - коефіцієнт коригування залежно від використання вантажності (пасажировмісності);

k_5 - коефіцієнт коригування для пневматичних шин автомобілів-тягачів автопоїздів, що постійно застосовують з причепами;

k_6 - коефіцієнт коригування залежно від відношення пробігу в місті до пробігу за межами міста.

Коефіцієнт коригування k_1 норм залежно від дорожньо-кліматичних умов експлуатації визначають за формулою

$$k_1 = k_{11} \cdot k_{12} \cdot k_{13}, \quad (12.2)$$

де k_{11} - коефіцієнт коригування норм за типом дорожнього покриття;

k_{12} - коефіцієнт коригування норм за позовжнім похилом дороги;

k_{13} - коефіцієнт коригування норм за ступенем хімічного забруднення.

Значення коефіцієнтів коригування k_{11} , k_{12} , k_{13} зведено в табл. 12.2.

Таблиця 12.2 – Коефіцієнти коригування норм в залежності від дорожньо-кліматичних умов

Кліматична зона	Коефіцієнт коригування в залежності від типу дорожнього покриття в задовільному (незадовільному) технічному стані k_{11}			Коефіцієнт коригування в залежності від позовжнього нахилу дороги k_{12}			Коефіцієнт коригування в залежності від ступеня хімічного забруднення k_{13}		
	асфальто-бетон	цементобетон	брусчатка, колотий камінь	не більше 40%	від 40 до 60%	більше 60%	I	II	III
Північна	1 (0,96)	0,88 (0,8)	0,84 (0,76)	1	0,98	0,96	1	0,98	0,96
Центральна	1 (0,96)	0,88 (0,8)	0,84 (0,76)	1	0,98	0,96	1	0,98	0,96
Південна	0,95 (0,9)	0,79 (0,76)	0,76 (0,73)	1	0,98	0,96	1	0,97	0,95
Гірська	0,97 (0,93)	0,82 (0,78)	0,8 (0,76)	1	0,98	0,96	1	1	1

Коефіцієнт коригування k_2 норм залежно від інтенсивності експлуатації пневматичних шин визначається за табл. 12.3.

Таблиця 12.3 – Коефіцієнт коригування норм залежно від інтенсивності експлуатації пневматичних шин

Інтенсивність експлуатації, тис.км (тис.моточасов)/місяць	Значення коефіцієнта k_2
від 1 (0,04) до 1,5 (0,06)	0,95
більше 1,5 (0,06) до 3 (0,12)	0,98
більше 3 (0,12)	1

Коефіцієнт коригування норм залежно від тривалості експлуатації пневматичних шин – k_3 . Якщо інтенсивність експлуатації КТЗ характеризують середнім місячним пробігом

меншим однієї тисячі кілометрів (40 мотогодин наробітку), що відповідає періоду експлуатації шини понад 5 років, для кожного з наступних за п'ятим роком експлуатації коефіцієнт k_3 становить: для 6-го, 7-го, 8-го, 9-го, 10-го років експлуатації відповідно: 0,96; 0,92; 0,88; 0,82; 0,75.

Коефіцієнт коригування k_4 норм залежно від використання пасажировмісності пасажирського транспортного засобу чи вантажності вантажного (вантажопасажирського) транспортного засобу визначається за табл. 12.4 з інтерполюванням у разі необхідності.

Таблиця 12.4 – Коефіцієнт коригування норм залежно від коефіцієнта використання вантажності k_v (пасажировмісності $k_{пас}$) КТЗ

КТЗ	Значення k_v ($k_{пас}$)								
	до 0,4	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	0,95	1
	Значення k_4								
автомобілі легкові	1,03	1	1	1	0,97	0,97	0,96	0,96	0,95
автомобілі вантажні бортові, причепи, сідельні тягачі, напівпричепи	1,03	1,03	1	1	1	0,98	0,98	0,97	0,97
автомобілі вантажопасажирські	1,03	1,03	1,02	1	1	1	0,98	0,98	0,97
автомобілі-самоскиди	1,04	1,04	1,03	1,03	1	1	1	1	0,98
автобуси (мікроавтобуси)	1,05	1,03	1,03	1,02	1,02	1	1	1	1

Коефіцієнт коригування k_5 норм для автомобілів-тягачів автопоїздів визначають, виходячи з умови, що $k_5 = 0,9$ у разі 100%-го пробігу з одним причепом і $k_5 = 1$, коли пробіг здійснено без причепа.

Залежність коефіцієнта k_6 від відношення пробігу в містах і населених пунктах до загального пробігу по вулично-дорожній мережі загального користування наведено в табл. 12.5.

Таблиця 12.5 – Коефіцієнт коригування норм залежно від відношення пробігу в містах і населених пунктах до загального пробігу вулично-дорожньою мережею загального користування

Відношення пробігу по вулично-дорожній мережі загального користування в місті до пробігу за межами міста, %	0	20	40	60	80	100
Значення коефіцієнту k_6	1,04	1,02	1	0,99	0,98	0,97

Сумарне відсоткове зменшення скоригованих норм для фактичних умов експлуатації не повинно перевищувати 25%.

Витрати на автомобільні шини визначаються за формулою:

$$B_{ш} = \frac{L_{заг}}{N} \cdot Ц_{к}, \quad (6.3)$$

де $L_{заг}$ - загальний пробіг автомобіля, тис. км;

$Ц_{к}$ - вартість комплекту шин, грн.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №13

Податкова накладна

Податкова накладна - податковий документ, який підтверджує виникнення податкового зобов'язання у платника податків у зв'язку з продажем товарів і водночас підтверджує право на податковий кредит покупця - платника податку у зв'язку з придбанням таких товарів. Порядок заповнення її наведений в табл. 13.2.

Завдання. Підприємство платник ПДВ - продавець - відповідно до умов договору купівлі-продажу здійснювало постачання товарів протягом вересня 2010 р. своєму постійному покупцеві.

4 вересня поставлено: 1000,0 кг макаронів та 500 упаковок рису. Ціна товарів без ПДВ наведена в табл. 13.1. 5, 6 і 7 вересня поставлено таку саму кількість за тією самою ціною. 8 вересня поставлено: 6000,0 кг макаронів та 2000 упаковок рису за такою ж ціною.

Таблиця 13.1 - Ціна товарів без ПДВ

Ціна товарів без ПДВ	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Макарони, грн./кг	12	10	8	15	13	17	11	13	14	11
Рис, грн./упаковка	8	12	10	7	9	6	5	11	15	11

Розрахунки за поставлені в перший тиждень вересня товари проведені 08.09.2010 р. методом перерахування коштів на поточний рахунок продавця в банку.

Покупцю надано знижку на товар макарони у розмірі 3% від його вартості без ПДВ. Послуги з перевезення товарів від продавця

покупцеві є платними і склали 1000 грн. Скласти зведену податкову накладну на поставку товарів.

Таблиця 13.2 - Порядок заповнення податкової накладної

Заголовна частина		
1	2	3
1. Дата виписки податкової накладної		
2. Порядковий номер податкової накладної		
3. Найменування юридичної особи чи прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи, продавця і покупця		
4. Індивідуальний податковий номер продавця і покупця		
5. Місце розташування, телефон продавця і покупця		
6. Номер посвідчення продавця і покупця як платника ПДВ		
7. Умови продажу (форма цивільно-правового договору: купівлі-продажу, поставки, безоплатної передачі та ін.)		
8. Форма проведення розрахунків: готівка, оплата з розрахункового рахунка		
Основна частина		
Розділ I	Графа 2.	Дата виникнення податкового зобов'язання (дата одержання грошей чи дата відвантаження товарів)
	Графа 3.	Номенклатура поставки - назва товарів (усі види товарів, на які встановлено різні ціни)
	Графа 4.	Повна назва чи умовне позначення: штука (шт.), кілограм (кг), упаковка (уп.), тона (т)
	Одиниця виміру	
	Графа 5	Кількість одиниць товарів чи обсяг поставки
	Графа 6	Продажна ціна одиниці товарів без ПДВ
	Графа 7 - 10	Заповнюються залежно від умов оподаткування
	Графа 11	Загальна сума, що підлягає платі покупцем без ПДВ
Розділ II	Графа 7 або 9	Товарно-транспортні витрати, у разі, якщо покупець сплачує їх окремо від вартості товарів
Розділ III	Графа 11	Вартість заставної тари (якщо сторони у договорі досягли згоди в тому, що вартість тари не входить у ціну товару, а сама тара повинна бути повернена)
Розділ IV	Графа 11	Сума надбавки або знижки загальної вартості товарів, що постачаються, при незмінних преїскурантних цінах продавця.
Розділ V	Графа 7 - 10	Загальна вартість товарів за графами 7 - 10
	Графа 11	Вартість товарів з урахуванням вартості заставної тари
Розділ VI	Графа 7 - 11	Сума ПДВ
Розділ VII	Графа 7 - 11	Загальна вартість із урахуванням ПДВ
Завершальна частина		
Усі складені примірники податкової накладної підписуються особою, уповноваженою платником податку здійснювати продаж товарів, та скріплюється печаткою продавця		

Зразок податкової накладної наведено на рис. 13.1

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №14

Декларація з податку на додану вартість

Завдання. У січні 2010 року підприємство здійснило такі операції (табл. 14.1). Підприємство має право на бюджетне відшкодування. Від’ємне значення строки 22.2 декларації за жовтень (попереднього звітного періоду) складає 3784 грн. За результатами звітного періоду підприємство приймає рішення суму бюджетного відшкодування отримати на свій розрахунковий рахунок в банку. При цьому розрахунки з постачальниками за операціями, що спричинили залишок від’ємного значення ПДВ, проведені в повному обсязі. Заповнити декларацію з податку на додану вартість (в додатку А наведена форма декларації).

Таблиця 14.1 – Вихідні дані для виконання завдання

Види операцій підприємства	Обсяги операцій без ПДВ, грн.									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Операції, що оподатковуються ПЖА за ставкою 20%	39000	40000	35000	40000	44000	41000	38000	38500	39500	43000
Операції, що оподатковуються ПДВ за ставкою 0%	1500	1600	1700	1200	1300	1100	1300	1350	1450	1400
Операції, що не є об’єктом оподаткування	2000	1500	1200	1800	1900	2100	2150	1950	1850	2200
Придбано товари на території України з ПДВ, з метою їх використання у господарській діяльності для таких операцій:										
що оподатковуються за ставкою 20% і 0%	25000	23000	24500	21000	25000	26000	25500	23400	26500	24000
що не оподатковуються	3000	3200	4000	3500	2100	2900	3400	3600	3800	3300

Продовження табл. 14.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Придбано товари на території України без ПДВ, з метою їх використання у господарській діяльності для здійснення операцій, що оподатковуються ПДВ за ставкою 20% і 0%	1500	1600	1700	1650	1200	1400	1700	1200	1300	1400
При імпорті товарів сплачено ПДВ на митниці. Товар в подальшому буде використовуватися в операціях, що оподатковуються ПДВ за ставкою 20%	1000	1100	1500	1200	1600	1100	1200	1700	1300	1600

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №15

Декларація з податку на прибуток підприємства

Завдання. Результати реалізації товарів (робіт, послуг) підприємств за 1 квартал 2010 року наведені в табл. 15.1

Дані щодо балансової вартості запасів на початок та кінець звітного періоду та про використання запасів не в господарській діяльності наведені в табл. 15.2

Прибуток від операцій з цінними паперами склав 3000 грн.

В жовтні 2009 року підприємству повернений товар, відвантажений у липні 2009 року, вартість якого складає 18000 грн., в тому числі ПДВ – 3000 грн.

Крім того, за згодою сторін збільшена вартість виконаних підприємством робіт у вересні 2009 року, на 4200 грн., в тому числі ПДВ – 700 грн.

До складу валових витрат підприємством віднесено витрати на придбання виробничих запасів в сумі 6055613 грн., товарів – 23374 грн., робіт (послуг) – 1050201 грн.

Таблиця 15.1 – Результати реалізації товарів (робіт, послуг)

Показник, грн.	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Відвантажено готову продукцію за договорами купівлі-продажу	9102608	10012869	11014156	12115571	13327128	14659841	16125825	17738408	19512249	21463474
Надано робіт (послуг)	115710	127281	140009,1	154010	169411	186352,1	204987,3	225486,1	248034,7	272838,1
Відвантажено виробничих запасів	12103	13313,3	14644,63	16109,09	17720	19492	21441,2	23585,32	25943,86	28538,24
Надійшло на банківський рахунок підприємства коштів від покупців за оплату товарів в якості попередньої оплати у звітному періоді	1246019	1370620,9	1507683	1658451	1824296	2006726	2207399	2428139	2670952	2938048
Отримано в касу підприємства передплату від покупців	1226	1348,6	1483,46	1631,806	1794,987	1974,485	2171,934	2389,127	2628,04	2890,844
Всього	10477666	11525433	12677976	13945773	15340351	16874386	18561824	20418007	22459808	24705788

Таблиця 15.2 – Розрахунок приросту балансової вартості запасів

Показник	На початок звітного періоду	Запаси, використані не в господарській діяльності	На кінець звітного періоду	Приріст «-» Убуток «+» (2-3-4)
1	2	3	4	5
Балансова вартість запасів усього, у тому числі:				
на складах (місцях зберігання)	753938	3318	887495	
у незавершеному виробництві	384539	16316	575318	
у готовій продукції	102909	1162	142767	
малоцінні та швидкозношувальні предмети	35041		39374	
на оптових складах	72314	2534	59444	
у роздрібній торгівлі	6008		5774	
матеріальні цінності, що використовуються у господарській діяльності більше 365 календарних днів та вартість яких не перевищує 1000 грн.	10819		8596	

Витрати на оплату праці склали 911919 грн.

Витрати на обов'язкове державне страхування прийняти 38% від заробітної плати.

Податки і збори, сплачені підприємством за звітний період відображено в табл. 15.3.

Крім того, на ремонт основних фондів у звітному періоді підприємством було витрачено 63000 грн. Сума амортизаційних відрахувань складала 975051.

Грунтуючись на представленій інформації потрібно заповнити декларацію з податку на прибуток підприємства (в додатку Б надана форма декларації з податку на прибуток підприємства).

Таблиця 15.3 – Суми нарахованих податків, зборів, що включаються до валових витрат

Показник	Сума
Суми нарахованих податків, зборів, обов'язкових платежів	
державне мито	515
плата за землю	46147
податок з власників транспортних засобів	3283
збір за геологорозвідувальні роботи, виконані за рахунок держбюджету	339
збір за спеціальне використання природних ресурсів	1225
збір за забруднення навколишнього середовища	514
збір на обов'язкове державне пенсійне страхування з операцій купівлі-продажу іноземної валюти	2422
збір на обов'язкове державне пенсійне страхування з вартості продажу легкових автомобілів	1182
комунальний податок	2619

Продовження Додатку А
грн.

Код рядка	І ПОДАТКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	Обсяги поставок	Сума ПДВ
		Колонка А	Колонка Б
1	Операції на митній території України, що оподатковуються за ставкою 20 відсотків, крім імпорту		
2	Операції, що оподатковуються за нульовою ставкою:	х	х
2.1	експортні операції		
2.2	інші операції, що оподатковуються за нульовою ставкою		
3	Операції, що не є об'єктом оподаткування (п. 3.2 ст. 3 Закону)		х
4	Операції, які звільнені від оподаткування (статті 5, 11 Закону, інші нормативно-правові акти)		х
5	Загальний обсяг поставки (сума значень з 1-го до 4-го рядка колонки А)		х
5.1	з рядка 5 - загальний обсяг оподатковуваних операцій звітного періоду		
6	Імпорт товарів протягом звітного періоду, сплату ПДВ за які було відстрочено шляхом Термін погашення податкового векселя (вказати дату, додати перелік)		
7	Послуги, отримані від нерезидента на митній території України		
8	Коригування податкових зобов'язань (+ чи -) (у разі заповнення цього рядка обов'язковим є		(+ чи -)
8.1	самостійне виправлення помилки, що міститься в раніше поданій податковій декларації		
8.2	нецільове використання товарів, ввезених у пільговому режимі		
8.3	згідно з п. 4.5 ст. 4 Закону		
8.4	інші випадки		
9	Усього податкових зобов'язань	х	
9'	Крім того, поставка послуг за межами митної території України або послуг, місце поставки яких		х
Код рядка	ІІ ПОДАТКОВИЙ КРЕДИТ	Обсяги придбання	Дозволений податковий
а		Колонка А	Колонка Б
10	Придбання (виготовлення, будівництво, спорудження) з податком на додану вартість на митній	х	х
10.1	підлягають оподаткуванню за ставкою 20 відсотків та нульовою ставкою		
10.2	не підлягають оподаткуванню (п. 3.2 ст. 3 Закону) або/та звільнені від оподаткування (статті 5, 11		х
11	Придбання (виготовлення, будівництво, спорудження) без податку на додану вартість на митній		х
11.1	підлягають оподаткуванню за ставкою 20 відсотків та нульовою ставкою		х
11.2	не підлягають оподаткуванню (п. 3.2 ст. 3 Закону) або/та звільнені від оподаткування (статті 5, 11		х
12	Імпортовані товари та отримані від нерезидента на митній території України послуги з метою їх	х	х
12.1	ПДВ, сплачений митним органам		
12.2	погашені податкові векселі, що дають право на збільшення податкового кредиту в поточному		
12.3	звільнені від ПДВ (статті 5, 11 Закону, інші нормативно-правові акти)		х
12.4	послуги, отримані від нерезидента		
12.5	товари, імпортовані в пільговому режимі та використані не за цільовим призначенням		
13	Імпортовані товари та отримані від нерезидента на митній території України послуги з метою їх	х	х
13.1	ПДВ, сплачений митним органам		х
13.2	звільнені від ПДВ (статті 5, 11 Закону, інші нормативно-правові акти)		х
13.3	послуги, отримані від нерезидента		х
14	Придбання (виготовлення, будівництво, спорудження) з податком на додану вартість		х
15	Придбання (виготовлення, будівництво, спорудження) без податку на додану вартість		х
16	Коригування податкового кредиту (сума значень рядків 16.1 (+ чи -) + 16.2 (+ чи -) + 16.3 + 16.4		(+ чи -)
16.1	самостійне виправлення платником помилки, що міститься в раніше поданій податковій декларації		
16.2	згідно з п. 4.5 ст. 4 Закону		
16.3	часткове використання в операціях сільськогосподарського або переробного виробництва (-)		
16.4	інші випадки		
16.5	для здійснення експортних операцій (переноситься з р. 16.5 скороченої декларації)	х	
17	Усього податкового кредиту	х	
	ІІІ РОЗРАХУНКИ З БЮДЖЕТОМ ЗА ЗВІТНИЙ ПЕРІОД		Сума ПДВ
18	Різниця між сумою податкового зобов'язання та сумою податкового кредиту з ПДВ поточного звітного		х
18.1	позитивне значення (+)		
18.2	від'ємне значення (-)		
19	Коригування платежів з урахуванням положень про вексельну форму відстрочення сплати податку на додану		х
19.1	до зменшення (-):		-

Продовження додатку А

19.2	до збільшення (+):	+
20	Позитивне значення різниці між сумою податкового зобов'язання та сумою податкового кредиту поточного	
21	Від'ємне значення різниці між сумою податкового зобов'язання та сумою податкового кредиту поточного	
22	Зарукування від'ємного значення різниці поточного звітного (податкового) періоду:	x
22.1	у зменшення суми податкового боргу з ПДВ	
22.2	до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду	
23	Записок від'ємного значення попереднього звітного (податкового) періоду, що включається до складу	
23.1	значення рядка 22.2 податкової декларації попереднього звітного періоду*	
23.2	значення рядка 26 податкової декларації попереднього звітного періоду	
23.3	значення рядків 8.5 та 8.6 додатка 5 (до Порядку заповнення та подання декларації) попереднього звітного	(+ чи -)
23.4	зменшено/збільшено записок від'ємного значення за результатами перевірки податкового органу	(+ чи -)
24	Записок від'ємного значення попереднього податкового періоду за виракуванням суми податку, яка підлягає	
25	Сума, що підлягає бюджетному відшкодуванню (рядок 3 розрахунку суми бюджетного відшкодування) (рядок	
25.1	на рахунок платника у банку	
25.2	у зменшення податкових зобов'язань з ПДВ наступних податкових періодів	
26	Записок від'ємного значення, який після бюджетного відшкодування включається до складу податкового кредиту	
27	Сума ПДВ, яка підлягає нарахуванню до сплати в бюджет за підсумками поточного звітного періоду, з	
28	Сума штрафу, нарахована платником самостійно у зв'язку з виправленнями помилки	
28.1	загальна сума помилки (рядок 8.1 - рядок 16.1):	x
28.2	позитивне значення (+)	
28.3	від'ємне значення (-)	

* Для підприємств суднобудування і літакобудування - податкової декларації (уточнюючого розрахунку) поточного звітного періоду.

Відмітка про застосування касового методу податкового обліку:									
дата початку застосування касового методу									
з моменту реєстрації платником ПДВ									
			(рік)			(квартал)			(місяць)
після реєстрації платником ПДВ									
			(рік)			(квартал)			(місяць)
дата закінчення застосування касового методу									
			(рік)			(квартал)			(місяць)

Відмітка про перехід на місячний податковий період з поточного звітного податкового періоду									
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

До декларації додаються:

	Рішення (заява) щодо вибору касового методу
	Заява про відмову від застосування касового методу
	Заява про вибір квартального звітного (податкового) періоду
	Заява про відмову постачальника надати податкову накладну (порушення ним порядку її заповнення)
	Розрахунок коригування сум ПДВ
	Розрахунок суми бюджетного відшкодування
	Довідка щодо залишку суми від'ємного значення попередніх податкових періодів, що залишається
	Розшифровки податкових зобов'язань та податкового кредиту в розрізі контрагентів

Продовження Додатку А

Заява про повернення суми бюджетного відшкодування														
Копії погашених податкових векселів у кількості _____ штук на _____ аркушах														
Оригінали п'ятих основних аркушів (примірників декларанта) вантажних митних декларацій у разі														
<i>Додатки до рядків цієї декларації (зазначити номери рядків декларації):</i>														
<i>Додатки, що містять інформацію щодо уточнених показників поданої раніше декларації, у якій платником</i>														
Відмітка про одночасне подання податкової декларації (скороченої)														
діяльності у сфері сільського і лісового господарства та рибальства (стаття 8 ¹ Закону)														
переробного підприємства (пункт 11.21 Закону)														
Дата подання декларації					Наведена інформація є достовірною.									
Керівник					М. П.									
(підпис)										(ініціали та прізвище)				
Головний бухгалтер										(ініціали та прізвище)				
(підпис)					(ініціали та прізвище)									
Платник ПДВ					(ініціали та прізвище)									
(підпис)					(ініціали та прізвище)									
Відмітка про отримання платником податку копії декларації з відміткою податкового органу про її прийняття														
"___" _____ 200_					_____									
року					(посада, підпис, ініціали та прізвище посадової особи платника податку, яка отримала									
<i>IV. Ця частина податкової декларації заповнюється службовими особами ДПІ (ДПА)</i>														
Відмітка про внесення даних до електронної бази податкової					"___" _____ 200_ року									

службова особа ДПІ (ДПА) (підпис, ініціали та прізвище)														
За результатами камеральної перевірки цієї декларації:														
порушень (помилки) не виявлено					складено акт від "___" "___" _____ 200_ року N _____									
(потрібне позначити)														
"___" _____ 200_ року					_____									
службова особа ДПІ (ДПА) (підпис, ініціали та прізвище)														

Декларація з податку на прибуток підприємства

Відмітка про одержання (штамп ДПІ)		УЗГОДЖЕНО рішенням Комітету ВР України		ЗАТВЕРДЖЕНО наказом Державної										
1	Декларація з податку на прибуток підприємства				X	Звітна								
	Повна декларація - надаються додатки у разі заповнення рядків з позначкою "Р" та "К"					Звітна консолідована								
	Спрощена декларація - надаються додатки у разі заповнення рядків з позначкою "К"					Звітна нова								
2	Звітний рік	2	0	1	0	X	1 квартал			Півріччя		3 квартали		Рік
3	Повна назва платника податку:				X	Юридична особа								
						Інша категорія платника								
4	Ідентифікаційний код за ЄДР				Код виду економічної діяльності (КВЕД)									
5	Місцезнаходження платника податку:				Поштовий індекс									
					Телефон:									
					Факс*									
					E-mail*									
6	До державної податкової інспекції (адміністрації) в				район міста									
*За бажанням платника податку. Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком														
Показники				Код рядка	Наростаючим підсумком									
1				2	3									
Валовий дохід від усіх видів діяльності, у тому числі:				01										
доходи від продажу товарів (робіт, послуг)				01.1										
приріст балансової вартості запасів				01.2	K1									
доходи від виконання довгострокових договорів				01.3	K2	-								
прибуток від операцій з цінними паперами, фондовими та товарними деривати-				01.4	K3									
прибуток від операцій з землею				01.5	K1	-								
інші доходи, крім визначених у 01.1-01.5				01.6		-								
Коригування валових доходів, у тому числі: (+- 02.1 +- 02.2 + 02.3)				02										
зміна суми компенсації вартості товарів (робіт, послуг)				02.1										
самостійно виявлені помилки за результатами минулих податкових періодів				02.2		-								
врегулювання сумнівної, безнадійної заборгованості				02.3	K4	-								
Скоригований валовий дохід (01 +- 02)				03										
Валові витрати, у тому числі:				04										
витрати на придбання товарів (робіт, послуг), крім визначених у 04.11				04.1										
убуток балансової вартості запасів				04.2	K1	-								
витрати на оплату праці				04.3										
сума страхового збору (внесків) до фондів державного загальнообов'язкового				04.4										
сума внесків на довгострокове страхування життя, додаткове пенсійне				04.5	P1	-								
сума податків, зборів (обов'язкових платежів), крім визначених у 04.4				04.6	P2									
витрати, пов'язані з виконанням довгострокових договорів				04.7	K2	-								
добровільне перерахування коштів, передача товарів (робіт, послуг)				04.8	P3	-								
від'ємне значення об'єкта оподаткування попереднього податкового року				04.9		-								
витрати на поліпшення основних фондів та нафтогазових свердловин				04.10	K1									
85% витрат від вартості товарів (робіт, послуг), придбаних у офшорних				04.11	P4	-								
інші витрати, крім визначених у 04.1-04.11				04.12		-								
Коригування валових витрат, у тому числі: (+- 05.1 +- 05.2 + 05.3)				05										
зміна суми компенсації вартості товарів (робіт, послуг)				05.1		-								
самостійно виявлені помилки за результатами минулих податкових періодів				05.2		-								
врегулювання сумнівної, безнадійної заборгованості				05.3	K4	-								
Скориговані валові витрати (04 +- 05)				06										

Продовження Додатку Б

Сума амортизаційних відрахувань		07	K1	
Об'єкт оподаткування	позитивний (+) від'ємний (-) (+- 03 - (+- 06) - 07)	08		
Балансові збитки, не компенсовані прибутками до 01.01.2003				
Прибуток, звільнений від оподаткування		09		-
Прибуток, що підлягає оподаткуванню,	у тому числі за: (08-09-10)	10	K5	-
за базовою ставкою		11.1		
за пільговою ставкою *	- %	11.2		-
Нарахована сума податку** ,	у тому числі	12		
за базовою ставкою		12.1		
за пільговою ставкою		12.2		-
Зменшення нарахованої суми податку		13	K6	-
Податкове зобов'язання звітного періоду**	(12-13)	14		
Сума нарахованого податку за попередній податковий період поточного року		15		-
Сума надміру сплаченого податку минулих податкових періодів (переплати)***		16		-
Сума податку до сплати**	(позитивне значення 14-15-16)	17		
*Пільгові ставки зазначаються платником самостійно. **У разі позитивного значення. ***Не заповнюється при				
Сума надміру сплаченого податку минулих податкових періодів (переплати), яка		18		-
Додаткові показники.				
Суми податків, які утримуються при виплаті доходів (прибутків), у тому числі :		19		-
від грального бізнесу		19.1	K7	-
з нерезидентів (крім 19.3)		19.2		-
з фрахту		19.3		-
з доходів фізичних осіб, нарахованих як проценти		19.4	K7	-
Авансові внески, нараховані на суму дивідендів та прирівняних до них		20		-
Дивіденди та прирівняні до них платежі, що сплачуються до бюджету		21		-
Сума штрафу, самостійно нарахованого у зв'язку з виправленням помилок		22		-
Пеня, нарахована у зв'язку з урегулюванням сумнівної (безнадійної)		23	K4	-
До декларації додаються (потрібне позначити):				
	K1/1	K1/2	K2	K3
	K4	K5	K6	K7
	P1	P2	P3	P4
Додатки до ряд				
Пояснення (розкриття) окремих результатів фінансово-господарської діяльності		0		аркушах
Інформація, наведена в декларації, додатках, поясненнях (розкриттях), є достовірною.				
Інформація, наведена в декларації, додатках, поясненнях (розкриттях), є достовірною.				
р.				
Дата заповнення декларації (дд. мм. рррр)				
Керівник підприємства		/ /		
		ініціали та прізвище	підпис	М. П.
Ідентифікаційний номер				
Головний бухгалтер		/ /		
		ініціали та прізвище	підпис	
Ідентифікаційний номер				
Ця частина податкової декларації заповнюється службовими особами ДПІ (ДПА)				
Відмітка про внесення даних до електронної бази податкової звітні		" "	200	року
службова особа ДПІ (ДПА) (підпис, прізвище)				
За результатами камеральної перевірки декларації (потрібне позначити):				
порушень (помилко) не виявлено		складено акт від		" " 200
				року №
" " 200 року				
Службова особа ДПІ (ДПА) (підпис, прізвище)				

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Горова Ксенія Олександрівна
Кирчата Ірина Миколаївна

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних робіт
з дисципліни „Основи економіки транспорту”
для студентів напрямку навчання
1004 – «Транспортні технології»

Відповідальний за випуск

Дмитрієв І.А.

Редактор

Коректор

План 2011 р., поз. № _____

Підп. до друку __.__. 2011 Формат 60 x 90 1/16

Папір офсетний. Друк RISO.

Ум. – друк. арк. Обл. – вид. арк. _____

Тираж прим.

Зам. № _____

Ціна договірна

Видавництво ХНАДУ, 61002, м. Харків, вул. Петровського, 25

Свідоцтво державного комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції, серія ДК №897 від 17.04.2002 р.